

ΑΣΤΡΑΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ

ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΑΣΤΡΑΠΗΣ

—δδ. Βορέου 13.—

Συνδρομή έτησία
ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ
Έλλάδος . . . δρ. 7
Έξωτερ. . . φρ. 7

Ό πληρώνων συνδρομητής όφείλει να άπαιτη
έντυπον άπόδειξιν πληρωμής τής Διευθύνσεως.

Έτος Γ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τῆ 15 'Ιουνίου 1896.

'Αριθ. 12.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έξερευνήσεις τών άρχαιοτήτων τής Βαβυλωνος.
—Τί θέλουσιν οί άνδρες άπό ήμäs.—Τραγούδια τής
άκρογιαλιäs. Ψαράδικο παραμύθη.— Έγεγονικά τι
νες πρόσδοι.— Το όνομα του Θεού εις πλείστας
γλώσσας διά τεσσάρων στοιχείων.— Γνώμαι και άπο-
φθέγματα.— Η έκθεσις του 1900.— Γεωργική οικο-
νομία.— Κτηνοτροφικά.— Αμπελουργικά.— Διάφορα.
Ανθοκομικά.— Ψεύτρα έλπίδα (ποίημα). Ό Γιώργος.

ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ

(Υπό του καθηγητού ΧΕΡΜΑΝ Β. ΧΙΑΠΡΕΧΤ)

Από τών έτών 1888-93 αί συστηματικά
άνασκαφαί τών έρειπίων τής Βαβυλωνος διε-
ξήγοντο υπό την όδηγίαν άποκλειστικώς τών κ.
Δε Σάρτζεκ και ενός αντιπροσώπου του πανε-
πιστημείου τής Πανσήθβανίας (Ένωμ. Πολιτ.
τής Αμερικῆς). Αλλά κατά τό 1893 έν αύτῆ
τῆ Ανατολή έσχηματίσθη νέα άναδυτική έκ-
δρομή. Τα λίαν άξιοσημείωτα άποτελέσματα
τῆς ενεργείας τούτων τών Γάλλων και Αμερι-
κανών εξερευνητών ού μόνον επέσειυρον τήν προ-
σοχήν τών έπιστημόνων Ασυριολόγων και έν
γένει τών αρχαιολόγων αλλά και εξήγειρον τό
ένδιαφέρον τῆς Α. Μ. του Σουλτάνου υπό τήν
προστασίαν Αύτου έσχηματίσθη έν Κων)πόλει
τό Αυτοκρατορικόν Όθωμανικόν Μουσείον και

έτακτοποιήθη επί έπιστημονικών άρχών υπό του
γεν. διευθύντου Χαμδῆ Βέη. Οί σπουδαιοί σαρ-
κοφάγοι τῆς Σιδωνος επιτυχώς εξετέθησαν έν
τῷ νέω περιπτέρω άνεγερθέντι επί τούτω τῷ
σκοπῆ. Η Αύτου Μεγαλειότης έδώρησεν έν ση-
μαντικόν χρηματικόν ποσόν προς διεξαγωγήν
άνασκαφών έν Αμπου-Χάμπα ἢ Σιπάρα έν τῆ
βορείω Βαβυλωνί αίτινες έν μέρει είχον έρευνη-
θη υπό του Ράσαμ. Η έπιστημονική αύτη έ-
πιχειρήσις άνετέθη εις τόν Γάλλον Δομηνικανόν
μοναχόν Σάηλ όστις εινε έμπειρος Ασυριολό-
γος και εις τόν Όθωμανόν έπίτροπον Μπεδρῆ-
Βέην όστις ειχε λάθει πείραν έν ταίς άνασκα-
φαίς τῆς Περγάμου. Κατά τόν αύτόν χρόνον
διωρίσθη να άποτελειώσω τήν υπό του Μονα-
χου Σάηλ άρξαμένην τακτοποίησιν του Βαβυ-
λωνιακού τμήματος έν τῷ αύτοκ. μουσειῳ και
να καταστρώσω κατάλογον τών έν αύτῷ συλ-
λογών τών Βαβυλωνιακών και Ασυριακών άρ-
χαιοτήτων. Περι τās άρχάς του 1894 ε. ἢ
πρώτη αύτη Τουρκική έκδρομή προς εξερεύνησιν
τών Βαβυλωνιακών άρχαιοτήτων εφθασεν εις
τόν προωρισμένον τόπον. Τα έρείπια του Αμ-
που-Χάμπα εινε λίαν προσιτά εις τούς άνασκα-
φείς, διότι κείνται έν ημίωρῳ άποστάσει μετα-
ξύ τῆς Βαγδάτης και Χίλλας και δέν απέχου-
σι πολυ του ποταμου Εύράτου. Έντός όλίγων
μηνών οί μνησθέντες κατώρθωσαν να φέρωσιν εις
πέρας τό άνατεθέν αύτοις έργον. Κατά τās άρ-
θρα τās δημοσιευθέντα υπό του Σάηλ έν διαφό-
ροις αριθμοίς του υπό του καθηγητού Μασπερώ
έκδιδομένου γαλλικού περιοδικου έκ τούτων
τών άνασκαφών εχομεν τās ακόλουθα άποτε-
λέσματα.

Αγγελία τινα πῆλινα έκ τών όποιων τινά
φέρουσιν άπεικονίσεις ζώων μικρά πῆλινα ά-

γάλατα ειδώλων, ορειχάλκινα αντικείμενα, κυλινδρικά σφραγίδες και ζυγαριαι, ἐνὶ λόγῳ τοιαῦτα ἀντικείμενα, ὅποια συνήθως εὐρίσκονται ἐν ἅπασι τοῖς Βαβυλωνιακοῖς ἐρείροις, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τινες πλίνθοι ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλέων Μπουρ-Σιν II, Κουριγάλζου καὶ Σαμάς-σουμουκὶν καὶ πεντακόσιαι περίπου πλίνθιναι πλάκες ἐλόκληραι ἢ συντετριμμένα. Ὡς πρὸς δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, αἱ πλείστα πλάκες εἶνε ἐπιστολαὶ καὶ συμβόλαια χρονολογούμενα ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ Σαμουηλοῦν (2210 περίπου ἔτη π. Χ.), ὅστις ἦν υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Χαμουράβη, κυριάρχου τῆς πρώτης βαβυλωνείου δυναστείας τῆς ὁποίας ἡ Ἀραβικὴ καταγωγὴ μάλιστα πρὸ ὀλίγου ἀπεδείχθη καταφανῶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χόμμελ ἐν Μονάχῳ. Μέχρι τούτου τοῦ χρόνου αἱ πλείστα διὰ γραμμάτων κεκαλυμμένα πλάκες αἰτίνες φέρουσι τὴν μνησθεῖσαν χρονολογίαν εὐρίσκοντο μόνον ἐν Βρετανικῷ μουσεῖῳ τοῦ Λονδίνου καὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Πανσιλβανίας ἐν τῇ Φιλαδελφίᾳ (Ἀμερικῇ). Ἐκτὸς τούτων τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν συμβολαίων ἡ ἀνασκαφείσα ἐν Ἀμπού-Χαμπά συλλογὴ περιλαμβάνει ἀποσπάσματα τινὰ ἐξ ὀνοματικῶν καταλόγων καὶ κωροειδῶν σημείων καὶ τινὰ θρησκευτικὰ ἄσματα καὶ ἐπωδάς. Μεταξὺ τούτων μόνον ἐν μικρῶν τεμάχιον πλακὸς ἔχει ἱστορικὴν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτοῦ εὐρέθη τὸ ὄνομα ἐνός τῶν ἀγνώστου διοικητοῦ τοῦ Σούμερ καὶ Ἀκάδ, δηλ. τοῦ Ἰθην-Δαγάν, τὸ ὅποιον ὄνομα σημαίνει «ὁ Θεὸς Δαγάν δικάζει». Ὁ κυριάρχης οὗτος καταλέγεται, ὡς φαίνεται, εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς δευτέρας Οὐρικῆς δυναστείας (2500 ἔτη π. Χ.) τῆς ὁποίας δυναστείας μέχρι τοῦδε ἦσαν γνωστοὶ μόνον τέσσαρες βασιλεῖς ὁ Γουγγούνου, ὁ Γημῆλ (ἢ Καάτ)-Σὴν, ὁ Μπουρ-Σὴν II καὶ ὁ Ἰνὲ βήν. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἦν ὁ σπουδαιότατος κυριάρχης ὅλης ταύτης τῆς δυναστείας, τὸν ὅποιον ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ θέσω ἐκ νέου ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ θέσει. Δυστυχῶς αἱ πλείστα ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπιστολαὶ περιέχουσιν, ὡς ἀναφέρει ὁ Μοναχὸς Σάηλ μόνον λογαριασμούς. Ἐν τούτοις οὐκ ὀλίγοι λογαριασμοὶ περιιστῶσι πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν σκηνὰς ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Βαβυλωνίων καὶ κατὰ τοιοῦτον φυσικὸν τρόπον, ὥστε δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν περὶ τοῦ ὅτι ἐν τοῖς ἡθεῖσι καὶ τοῖς ἔθιμοις τοῦ ἐγχωρίου πληθυσμοῦ συνέβησαν πολὺ ὀλίγα μεταβολαὶ κατὰ τὰς τελευταίας τέσσαρας χιλιετηρίδας. Λόγου χάριν, ἀναγινώσκοντες μίαν ἐπιστολὴν γεγραμμένην ἐπὶ τούτων τῶν πλίνθων βλέπομεν ὅτι ὁ γράψας αὐτὴν εἶνε ὑπάλληλος διωρισθεὶς ἐν τῇ μικρᾷ πόλει Δουρ-Σιν καὶ ὅτι παραπονεῖται εἰς

τὸν πατέρα του ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ εὕρῃ ἐν τῇ κωμοπόλει ἀνθρώπινα φαγητὰ καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ τῷ ἀγοράσῃ διὰ τοῦ νομίσματος τὸ ὅποιον ἀποστέλλει εἰς αὐτὸν μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τροφὴν τινα, καὶ νὰ τὴν ἀποστείλῃ. Ἴδου αὐτολεξεὶ αὐτῇ ἡ ἐπιστολή. «Πρὸς τὸν πατέρα μου εἰς Ζήμηρ-εράμμα. Εἴθε, οἱ θεοὶ Σαρῆς καὶ Μαρδούκ φυλάττουσί σε πάντοτε ζῶντα. Ἄπασαι αἱ ἐργασίαι σου εἴθε νὰ ἐπιτυγχάνωσιν. Ἀποστέλλωσι ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ὅπως πληροφορηθῶ περὶ τῆς υἰείας σου. Παρακαλῶ σε εἰδοποίησόν μοι πῶς εἶνε ἡ ἐργασία σου. Διωρίσθην ἐν Δουρ-Σὴν, ἐν τῇ διώρυγι Μπητήμησι κηρήμ. Ὅπου διαμένω δὲν εὐρίσκω τροφὴν τὴν ὅποιαν νὰ ἤμπορῶ νὰ τρώγω. Ἴδου ἀποστέλλω σοι τούτο τὸ περιτυλιγμένον καὶ ἐσφραγισμένον διὰ τῆς σφραγίδος μου νόμισμα. Στείλε μοι διὰ τούτων τῶν χρημάτων νωπὴν ἰχθὺν καὶ ἄλλην τροφήν... Ἴδου καὶ ἄλλη ἐπιστολή ἀποσταλείσα εἰς μίαν γυναῖκα καλουμένην Μπημηπέα. «Πρὸς τὴν Μπημηπέαν ἐκ Γημῆλ Μαρδούκ. Εἴθε ὁ Σαμάς καὶ ὁ Μαρδούκ σε ἀφήσωσι πρὸς εὐτυχίαν μου, νὰ διαμένης ζῶσα. Εἰδοποίησόν μοι πῶς εἶνε ἡ ἐργασία σου. Τώρα κατοικῶ ἐν Βαβυλωνί καὶ ἐπειδὴ δὲν σε εἶδον πολὺ ἀνησυχῶ..

Ἐπὶ τέλους εὐρέθησαν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐρείροις στρογγύλαι πλίνθοι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς.

ΤΙ ΘΕΛΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΑΠΟ ΗΜΑΣ

Θέλουσι νὰ εἴμεθα ἐνάρετοι, ἐνῷ πρῶτοι αὐτοὶ μᾶς διδάσκουσι τὴν διαφθοράν.

Θέλουσι νὰ ἔχωμεν οἰδῶ, ἐνῷ μόνον τῶν μᾶς ἀφαιροῦσι τὸν πέπλον τοῦ ψιμμυθίου μας.

Θέλουσι νὰ εἴμεθα πάντοτε παρθένοι, ἐνῷ παρακαίρως αὐτοὶ μᾶς διατρυπῶσι διὰ τῶν αἰχμηρωτέων ὀργάνων τὸν θώρακα τῆς τιμῆς μας.

Θέλουσι νὰ εἴμεθα φειδωλαὶ εἰς τὸν ἔρωτα, ἐνῷ αὐτοὶ πάντες πάσας ἀγαπῶσι τὰς γυναῖκας.

Θέλουσι νὰ εἴμεθα εὐεπίδοτοι, ζωηροὶ καὶ εὐφροεῖς, ἐνῷ μᾶς στεροῦσι τῶν πάντων καὶ καθυστεροῦσι καὶ αὐτῶν τῶν μέσων τῆς καλῆς συμβίωσης καὶ διαβίωσης.

Θέλουσιν νὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι, ἐνῷ μᾶς περικλείουσιν ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ δωματίου μας.

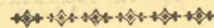
Θέλουσι νὰ εἴμεθα καλαὶ καὶ ἀγαθαί, ἐνῷ μᾶς διδάσκουσι τὸ ἐναντίον.

Θέλουσι νὰ εἴμεθα ἴσοι τῶν, ἀν ὅχι ἀνώτεροι αὐτῶν καὶ ἐν τούτοις μᾶς κλείουσιν ἐρημητικῶς τὴν θύραν τῶν φώτων αὐτῶν.

Θέλουσι νὰ μὴ πεινώμεν καὶ διψῶμεν, ἐνῷ αὐτοὶ μᾶς τρώγουσι τὸν ἄρτον μας καὶ πίνουσι τὸ αἷμα μας.

Θέλουσι τέλος καὶ νὰ μὴ κερδίσωμεν τὸν παράδεισον, καὶ οἱ ἄθλιοι μόνον τῶν καὶ ἐκ τῶν προτέρων μᾶς προητοίμασαν τὴν κόλασιν!

Καὶ τὸ λέγουσι, διότι οὕτω αὐτοὶ τὸ θέλουσι ἵνα ἡ γυνὴ εἶνε κόλασις!

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

ΨΑΡΑΔΙΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Φτωχὸς λεβέντης, μιὰ φορὰ,
Παῦχε ψαρὰ πατέρα,
Ἄγγαπης ὁμορφὴ κυρά
Κι' ἄρχοντα θυγατέρα.

Τὴν πόρταν τ'ἄρχοντα χτυπᾷ
Ξεθαρρετὰ καὶ μπαίνει·
— Τὴν ἀγαπῶ καὶ μ' ἀγαπᾷ
Μον' ἡ εὐχὴ σου μένει...

Κι' ὁ ἄρχοντας πικρογελαῖ,
Καὶ μιὰ ματιὰ του ρίχνει
Καὶ πέρα στὸ βουνὸ ψηλά
Ξερὸ δεντρί τοῦ δείχνει.

— Ὅταν τὸ δέντρο ἐκεῖνο ἐκεῖ
Πάρῃ ζωὴ καὶ νοιώσῃ,
Ἢ ἄρχοντιὰ μὲ ψαρικὴ
Γενιὰ θὰ ζευγαρώσῃ!

Ὁ υἱὸς στὰ χέρια του κρατεῖ
Πελέκι καὶ πριόνι
Κι' ἀπὸ τὸ δέντρο φτερωτὴ
Ψαρόβαρκα ἀρματώνει.

Μὲ κατακαίνουργα πανιὰ
Γιαλὸ γιαλὸ ἀρμενίζει
Καὶ στ'ἄρχοντα τὴ γειτονιά
Γλυκὸ τραγοῦδι ἀρχίζει.

— Τάψυχο δένδρο τὸ ξερὸ
Παίρνει ζωὴ καὶ τρέχει
Ὅταν τὰθάνατο νερὸ
Τῆς θάλασσης τὸ βρέχῃ

Κι' ὁποῖός γιὰ φεύτῃ μὲ θαρρεῖ
Ναβγῆ νὰ ἰδῇ τὸ θάμα,
Κι' ἀν εἶνε κι' ἄρχοντας μπορεῖ
Νὰ στοχασθῇ τὸ τάμα.

Κι' ὁ ἄρχοντας χαμογελαῖ
Κι' ἀπόκρισι τοῦ δίνει·
— Στάθηκες ἄξια καὶ καλά
Κι' ὅ,τι ἔταξα θὰ γείνη.

ΗΓΕΜΟΝΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΡΟΣΟΔΟΙ

Ἡ Ρωσσία παρέχει εἰς τὸν αὐτοκράτορά της ἐτησίως φρ. 48,000,000, ἤτοι φρ. 4,000,000 κατὰ μῆνα. Χωρὶς δὲ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἰδιαίτερας του κολοσιαιίας περιουσίας ὁ αὐτοκράτωρ δύναται νὰ ἐξοδεύῃ καθ' ἡμέραν φρ. 125,000. Ἡ Τουρκία παρέχει κατ' ἔτος τῷ Σουλτάνῳ φρ. 34,000,000. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας λαμβάνει ἐτησίως 19,000,000 φρ. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας 17 ἑκατ. Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας 11 ἑκατομ. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας λαμβάνει ἐπίσης 11 ἑκατομ. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας 8 ἑκατομ. Ὁ πρῶτον βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἐλάμβανε κατ' ἔτος φρ. 6 ἑκ. καὶ εὐρίσκετο πάντοτε εἰς χρηματικὰς ἀνάγκας· ὁ νῦν ἀντιβασιλεὺς λαμβάνει μόνον 300 χιλ. φρ. κατ' ἔτος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ἔχει ἐτησίως φρ. 4,600,000. Ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου φρ. 4 ἑκατομ. καὶ ἐξοδεύει μὲγάλα ποσὰ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοπούς· ἡ ἐν Ἀφρικῇ ἔρευνα μόνον στοιχίζει αὐτῷ ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας ἔχει κατ' ἔτος φρ. 3,800,000. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας φρ. 2,600,000. Ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας 2,400,000. Ὁ βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης λαμβάνει 2 ἑκατ. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας λαμβάνει 1,600,000. Ὁ μέγας Δουξ τῆς Βάδης 1,400,000. Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων λαμβάνει φρ. 1,250,000. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας λαμβάνει φρ. 1,240,000. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας 900 χιλ. φρ. Ὁ ἡγεμὼν τῆς βουλγαρίας 600 χιλ. Ὁ

ήγεμών του Μαυροβουνίου 120 χιλ. φρ. κατ' έτος, ή δέ Σλαυική Προπαγάνδα τῷ παρέχει ιδιαίτέρως ἀρκετά χρήματα πρὸς ἀξιοπρεπή διατήρησιν τοῦ οἴκου του. Ἐν συνόλῳ οἱ Μονάρχαι στοιχίζουσι εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς ἐτησίως 180 ἑκατ. φράγκα.

Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς πλείστας γλώσσας διὰ τεσσάρων στοιχείων.

Παράδοξος παρατήρησις ὅτι εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ γράφεται διὰ τεσσάρων στοιχείων· 1. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν = Θεός—2. Λατινικὴν = Deus—3. Γαλλικὴν = Dieu—4. Γερμανικὴν = Godd—5. Σκανδιναυικὴν = Cdiu—6. Σουιδικὴν = Godd—7. Ἰσπανικὴν = Δίας—8. Ἰρλανδικὴν = Vieh—9. Κροατικὴν = Doga—10. Βλαχικὴν = Ἐένε—11. Δαλματικὴν = Ρόγτ.—12. Τουρκικὴν Addi—13. Ἀραβικὴν = Ἀλλά—14. Περσικὴν = Σιρά—15. Ἰνδικὴν = Ἐσγί—16. Αἰγυπτιακὴν Aumh—17. Συριακὴν = Ἀδὰδ—18. Ἑβραϊκὴν = Ἀδὼν—19. Ταρταρικὴν = Ἰδγά.—20. Ἰαπωνικὴν = Ζαίν—21. Περουβιανὴν = Λιάν.—Ρωσικὴν = Μπόγ.—Βουλγαρικὴν = Μπόγ.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Ἡ κακία εἶνε ἡ τάσις μας εἰς τὸ νὰ βλάπτωμεν.

Ἡ κακεντρέχεια ἡ χαρά μας εἰς τὸ νὰ βλέπωμεν τὸν ἄλλον νὰ ὑποφέρῃ.

Ἡ μνησικακία μίᾳ βαθυτάτῃ προμελέτῃ τῆς κακίας.

Καθὼς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, λέγει φιλόσοφος τις, γίνεται καταφανές ἐκ τῶν μικρῶν ὀπῶν, οὕτω καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν μικρῶν περιστατικῶν δηλοῦται.

Ἡ κακολογία εἶνε μικρότης ἐν τῷ πνεύματι ἢ κηλὶς ἐν τῇ καρδίᾳ. Τὸ κακολογεῖν ἀνευ σκοποῦ εὐήθεια· τὸ κακολογεῖν σκοπίμως κηλὶς.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ 1900

Ἡ μετὰ τριετιαν συντελεσθησομένη ἐν Παρισίοις Παγκόσμιος Ἐκθεσις ἔσται ἀναμφιρῆστως οὐ μόνον ἀπαράμιλλος πρὸς ἀπάσας τὰς προηγουμένας Παγκοσμίου Ἐκθέσεις, ἀλλ' αὐτόχρονα τεραστία. Ἀποβαίνει βεβαίως ἀδύνατον ἀπὸ τοῦδε νὰ ὑπολογισθῇ, ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν ὁ ἀριθμὸς εἰς ὃν θ' ἀνέλθωσιν οἱ ξένοι ἐκθέται κατὰ τὸ 1900. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀσκοπὸν νὰ ὑπονηθῶσι τὰ ἐπόμενα ἐξ ὧν θὰ κατανοηθῇ ἐκ τῶν προτέρων ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων ἐκθετῶν, οἵτινες θὰ συμμετάσχωσι τῆς ἐν λόγῳ Ἐκθέσεως.

Τῷ 1865 ἡ παρισινὴ ἔκθεσις προσείλκυεν εἰς τὰ Ἠλύσια Πεδία ἐκθέτας ξένους 10,865. Τῷ 1867 ὅτε εἰς τὸν κολοφῶνα ἦν τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ἡ αὐτοκρατορία, οἱ ξένοι ἐκθέται ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἄρεως ἀνήλθον εἰς 36,231. Τῷ 1878 ἡ στάσις τῆς μοναρχικῆς Εὐρώπης οὐσιωδῶς μεταβληθεῖσα προὐκάλεσε τὴν ἀποχὴν οὐκ ὀλίγων ἰδιωτῶν καὶ κυβερνήσεων, οἱ δὲ ξένοι ἐκθέται δὲν ὑπερέβησαν τοὺς 26,263. Οἱ γάλλοι ἐκθέται κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν ὑπελείποντο πολὺ τῶν ξένων, ἀριθμούμενοι εἰς 25,872.

Ἐπὶ τῇ βάσει τούτων δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ 1900, ἐν ἣ τὰ ξένα τμήματα θὰ κατέχωσιν ἐπιφανέαν χώραν ἴσην πρὸς τὸν τῶν γάλλων ἐκθετῶν, διπλασίαν τουτέστιν ἢ ὅση ἐχορηγήθη κατὰ τὴν προηγουμένην ἐκθεσιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων ἐκθετῶν ἐν τῇ μετὰ τριετιαν Ἐκθέσει θὰ ὑπερβῇ τὰς πενήκοντα χιλιάδας.

Μετὰ τὴν Σινικὴν, ἧς ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τὰ 440 ἑκατομμ. τὸ μέγιστον τῶν κρατῶν εἶνε ἡ Βρετανία καὶ βεβαίως ἀφοῦ περιλαμβάνει ἤδη ἐπιφανέαν 11,399,316 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατοίκους δὲ, μετὰ τῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ἀπεράντων αὐτοῦ κτήσεων, 402,514,800.

Ἡ ἑδαφικὴ ἔκτασις τοῦ κολοσσαίου τούτου κράτους ἀντιστοιχεῖ πρὸς 21 ο)ο τῆς γῆνης ἐπιφανείας, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς πρὸς τὰ 27 ο)ο τοῦ ὅλου τῆς ὑψηλοῦ πληθυσμοῦ. Πρὸς προστασίαν δὲ τῆς ἀγγλικῆς σημαίας, ἧτις κυματίζει εἰς ἀπεράντους κτήσεις, μόλις διατίθησιν ἡ κυβέρνησις 220,000 ἀνδρας ἐνεργοῦ στρατοῦ καὶ 80,000 ἐφέδρων.

Τούτων δὲ αἱ μὲν 106,000 ἀποτελοῦσι τοῦ κράτους τὴν δύναμιν, αἱ 78,043 διατίθενται ὑπὲρ τῶν Ἰνδιῶν, αἱ δὲ λοιπαὶ 38,051 πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀποικίαις.

Δὸς μοι τινὰ μὲ θερμάνῃ. Εἰς ἀσθενῆς παρεκάλει τὸν ἱατρὸν τοῦ νὰ τῷ συστήσῃ ποτὸν τι τὸ ὁποῖον ἄμα οὕτος πῆν νὰ θερμανθῇ. «Εἶμαι ἀδύνατος καὶ κριῶνω, ἔχω ἀνάγκην τινὸς ποτοῦ τὸ ὁποῖον νὰ μὲ ἐρεθίσῃ καὶ νὰ μὲ θερμάνῃ, ἱατρε», εἶπεν οὗτος.

—Ἔτσι αἱ, εἶπεν οὗτος, «τότε ἰδὲ ἐδώ τοῦτο τὸ ἔλασμα εἶνε ψυχρὸν». Οὗτος λαβὼν τὸ ἔλασμα ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ εἶπε· «Τὸ ἔλασμα θερμαίνεται ἀλλ' ὠφελεῖται;»

Ὁ ἀσθενῆς ἔβλεπε πυρούμενον τὸ ἔλασμα ἐπὶ τῆς πυρᾶς. κατὰ πρῶτον τοῦτο ἐξέπεμπεν ὀλίγον ἀτμὸν καὶ καπνὸν ἔπειτα ἀνέλαμψεν καὶ ἀπῆστραψεν ἐν τῷ πυρὶ. «Ἐννοεῖται, τοῦτο δὲν ὠφελεῖται, τοῦτο ἐκάη» ἀπήνησεν ὁ ἀσθενῆς εἰς τὸν ἱατρὸν.

«Οὕτω καὶ σὺ πράττεις, ὅταν προσπαθῆς νὰ θερμανθῆς διὰ τῶν πνευματικῶν ποτῶν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πραγματικῶς καιόνται οἱ λεπτοὶ ἴστοι τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἐγκεφάλου σου» εἶπεν ὁ ἱατρός.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα τῆς Θεσσαλίας.—Ἡ παραχώρησις γαιῶν εἰς τοὺς ἀκτήμονας γεωργούς.

Δὲν γνωρίζομεν ποῖα ἀκριβῶς εἶνε τὰ παράπονα τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ γαιοκτημόνων κατὰ τοῦ μελετωμένου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μετροῦ τῆς παραχώρησεως γαιῶν καὶ οἰκημάτων εἰς τοὺς ἀκτήμονας χωρικούς. Ἐκτὸς ἀνταποκρίσεών τινων, ἐν αἷς μεμονωμένως ἐξεφράζοντο γινῶμαι περὶ βλάβης ἧτις θὰ προέκυπτεν εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ γαιοκτημόνων ἐὰν ἐπραγματοποιήτο τὸ σχέδιον τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀγορασθῇ καταναγκαστικῶς μέρος ἐξ ἐκάστου τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ τσιφλικίων καὶ νὰ μεταπωλῆσθαι τοῦτο κατὰ ἴσα τμήματα εἰς ἕκαστον τῶν ἐν τοῖς τσιφλικίοις ἐργαζομένων ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, δὲν ἔτυχε νὰ ἴδωμεν ὑπόμνημά τι τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ γαιοκτημόνων, ἐν ᾧ μεμελετημένως καὶ συστηματικῶς νὰ ἐκφράζωσι τὰς γνώμας αὐτῶν περὶ τῶν συειπιῶν τοῦ ἐν σχέδιῳ νομοθετήματος. Τότε θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν ἀσφαλέστερον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. Οὐχ ἤττον ὁμως αἱ δημοσιευθησομεναί, ὡς ἐλπίζομεν, ἐκθέσεις τῆς μεγάλης ἐπιτροπῆς, ἧτις ἐστάλη ἐσχάτως ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς μελέτην τοῦ ἀγροτικοῦ τούτου ζητήματος θὰ παράσχῃ εἰς ἡμᾶς τὰ στοιχεῖα, ἵνα κρίνωμεν καὶ ἐκφράσωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς σκοπομένης μεταβο-

λῆς ἐν σχέσει πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ γαιοκτημόνων ὡς καὶ τῶν καλλιεργητῶν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ὑπὸ τινος μόνον ἐπόψεως καὶ ἐν συντομίᾳ.

Μεταξὺ διαφόρων γνώμων, ἃς κατὰ τὰς ἐκ Θεσσαλίας ἀνταποκρίσεις ἐξεφράσαν πολλοὶ κτηματῖαι ἅμα τῷ ἀκούσματι τῆς εἰς τὴν βουλὴν ὑποβολῆς τῶν Θεσσαλικῶν νομοσχεδίων αἱ κυριώτεραι εἶνε αἱ ἐξῆς, ἃς ἐν ὀλίγοις θέλομεν ἐξετάσει ἐνταῦθα.

Ὅτι ὁ κολλῆγος ἐν Θεσσαλίᾳ ὅταν παραχωρηθῶσιν αὐτῷ τὸ οἰκημα καὶ 20 στρέμματα γῆς, αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀνεξάρτητον πλέον ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην, μὴ φοβούμενος, ὡς μέχρι τοῦδε τὴν ἀπὸ τοῦ κτήματος ἀποβολὴν καὶ ἔχων ἰδίαν αὐτοῦ γῆν 20 στρεμμάτων ἵνα καλλιεργῇ, δὲν θὰ καλλιεργῇ πλέον ἢ θὰ καλλιεργῇ μετ' ἀμελείας καὶ ἐφ' ὅσον αὐτὸς θέλει τὴν ἄλλην τοῦ τσιφλικίου ὑπολειπομένην ἔκτασιν ἀγρῶν, ἧτις οὕτω δὲν θὰ ἀπορέῃ εἰς τὸν γαιοκτήμονα, ὅσον πρότερον, Ἐπομένως ὁ γαιοκτήμων ὅταν τῷ ἀφαιρεθῇ τὸ εἰς τὸν κολλῆγον παραχωρηθησομένον μέρος τοῦ τσιφλικίου θὰ χάσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, δὲν θὰ καλλιεργῇται ἢ θὰ καλλιεργῆται ἀνεπαρκῶς, καὶ θὰ τεῖνῃ κατ' ἀνάγκην ὁ γαιοκτήμων νὰ μεταβάλλῃ τοὺς ἀγρούς εἰς βοσκισίμους γαίας, ὥστε θὰ ἐλαττωθῇ σπουδαίως οὐ μόνον τὸ εἰσόδημα τοῦ γαιοκτήμονος, ἀλλὰ καὶ ἡ Θεσσαλικὴ παραγωγή. Ὡστε τότε μόνον θὰ συνέφερεν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς κτηματίας τὸ μέτρον αὐτὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἂν ἡγοράζετο, ὡς προτείνουσιν, ὑπ' αὐτῆς οὐχὶ μέρος ἀλλ' ὅλοκληρον τὸ τσιφλικιον καὶ διενέμετο εἰς τοὺς χωρικούς ὑποχρεομένους νὰ πληρῶνωσιν ἐτησίως δόσεις μέχρι τελείας ὑπ' αὐτῶν ἐξαγορᾶς τῶν γαιῶν, αἵτινες θὰ παρεχωροῦντο εἰς αὐτοὺς.

Αὐτὰ διατείνονται οἱ γαιοκτήμονες.

Ἡ ἡμετέρα γνώμη εἶνε ἡ ἐξῆς: Ὁλέθριον θὰ ἀπέβαινε καὶ εἰς τοὺς χωρικούς καὶ εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς γαιοκτημόνας ἡ ἀπαλλοτριώσις ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ παραχώρησις εἰς τοὺς χωρικούς οὐχὶ μέρους μικροῦ τῶν τσιφλικίων ἀλλ' ὅλοκληρου τῆς τῶν τσιφλικίων ἐκτάσεως. Καθ' ὅσον ἡ ὀλικὴ ἐκάστου τσιφλικίου ἀξία εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ πληρωθῇ αὐτὴ ὑπὸ τῶν ὀλίγων χωρικῶν, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦσιν εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν τσιφλικίων τούτων. Ἡ ἐτησία δόσις μὲ τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπιβαρύνηται ἕκαστος τῶν καλλιεργητῶν θὰ εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, ὥστε θὰ εἶνε ἀνίκανος νὰ πληρῶνῃ αὐτὴν, ἀλλ' οὕτε καὶ τὰ μέσα τῆς καλλιεργείας θὰ κέκτανται ο

χωρικοί να καλλιεργήσωσι και εκμεταλλευθώσι τώσων μεγάλην εκτασιν, οια θα άντιστοιχῆ εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἥτις θα ἀνελάμβανε νὰ προκαταβάλλῃ τὸ τρίμημα τῶν τσιφλικίων τούτων εἰς τοὺς γαιοκτῆμονας δὲν θα ἠδύνατο οὔτε νὰ εὕρῃ εὐκόλως τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν τσιφλικίων τῆς Θεσσαλίας οὔτε και ἂν εὕρισκε τοῦτο θα ἠδύνατο νὰ εἰσπράξῃ τὰ τοκοχρεολύσια αὐτοῦ παρὰ τῶν χωρικῶν, ἐπομένως και τὸ Κράτος θα ἐζημιώνετο μεγίστην ζημίαν και τὰ τσιφλικάια θα ἔμενον ἀκαλλιεργήτα και τοὺς χωρικούς θα κατέστρεφεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ χρέος διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν τσιφλικίων και ἀφ' ἐτέρου ἡ ἔλλειψις κεφαλαίων πρὸς ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν. Ὡστε τὸ προτεινόμενον μέτρον τῆς ἐξαγορᾶς ἐξ ὀλοκλήρου τῶν τσιφλικίων και τῆς εἰς τοὺς χωρικούς διανομῆς εἶνε ἐντελῶς ἀνεφάρμοστον και πᾶσα ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις εἶνε περιττή.

Τὸ λεγόμενον δὲ ὑπὸ τῶν γαιοκτημόνων ὅτι οἱ χωρικοὶ ἀποκτῶντες οἶκημα και ἂνὰ 20 στρέμματα γῆς ἕκαστος δὲν θα καλλιεργῶσι τὴν ὑπολειπομένην εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ γαιοκτημόνος ἕκτασιν και οὕτω τὸ τσιφλικιον θα χάσῃ πλέον μέρος τῆς ἀξίας αὐτοῦ, διότι θα μεταβληθῆ εἰς βοσκίσμιον γῆν, δὲν εἶνε καθ' ἡμέρας ἀληθές.

Ὁ γεωργὸς τῆς Θεσσαλίας δὲν θα δυνθῆ νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἂν περιορισθῆ εἰς τὴν καλλιεργεῖαν μόνον τοῦ μικροῦ τμήματος γῆς, ὅπερ θα παραχωρηθῆ εἰς αὐτόν. Καὶ ναὶ μὲν θα εἶνε ἀπηλλαγμένος τοῦ φόβου τῆς ἐξώσεως ἐκ μέρους τῶν γαιοκτημόνων, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν θα ἀναγκάζῃ αὐτόν νὰ καλλιεργῆ τετραπλασίαν και πενταπλασίαν ἕκτασιν ἐκείνης, ἥτις θα παραχωρηθῆ αὐτῷ. Ἀφ' ἐτέρου ὁ γαιοκτῆμων θα ἔχῃ ἀνάγκη νὰ μὴ μένωσιν αἱ γαῖαι, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ ἑναπομένον εἰς τὴν κυριότητα αὐτοῦ μέρος τῶν τσιφλικίων, ἀκαλλιεργήτοι ὥστε πάλιν θα ἐξακολουθῆ νὰ ὑπάρχῃ ἀμοιβαιότης συμφερόντων εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη και τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων εἶνε νὰ ἐρχωνται εἰς συνεννόησιν διὰ τὴν τῶν τσιφλικίων καλλιεργεῖαν τοῦ μὲν γαιοκτημόνος διαθέτοντος γῆν, ἥς θα ἔχῃ ἀπόλυτον ἀνάγκην ὁ γεωργὸς τοῦ δὲ χωρικοῦ διαθέτοντος τὴν ἐργασίαν τῆς καλλιεργίας τῆς γῆς ταύτης. Ὡς ὁ γαιοκτῆμων θα λαμβάνῃ τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτόν ἐνοίκιον. Βεβαίως καθ' οὐδένα λόγον δὲν πιστεύομεν ὅτι θα συμφέρῃ εἰς τὸν γαιοκτῆμονα νὰ ἐνοικιάζῃ τὰς καλλιεργησίμους γαῖας τοῦ κτήματος αὐτοῦ διὰ βοσκᾶς. Καθ' ὅτι ἡ βοσκῆ δὲν θα ἀποδώσῃ εἰς αὐτόν πλείονας τῶν 2 δραχ. κατὰ στρέμμα τὰ γόνιμα μέρη, και τῶν 50 λεπτῶν μέχρι μιᾶς δραχμῆς τὸ ὀλιγώτερον γόνιμον. Ἐν ᾧ ἡ γῆ αὕτη παρεχομένη

εἰς τοὺς χωρικούς πρὸς καλλιεργεῖαν θα ἀποδίδῃ ἐνοίκιον εἰς χρήματα ἢ εἰς εἶδος τοῦλάχιστον τριπλάσιον. Ὡστε δὲν βλέπομεν διατι αἱ ὑπολειπόμεναι τῶν τσιφλικίων ἐκτάσεις δὲν θα ἐξακολουθήσωσι καλλιεργούμεναι και μετὰ τὴν παραχώρησιν τμήματος αὐτῶν εἰς τοὺς καλλιεργητάς. Βεβαίως δὲν ἀνοῦμαι ὅτι θα ἐπέλθῃ ἀμέσως μετὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην διατάραξις τις εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ γαιοκτημόνων και καλλιεργητῶν, ἀλλὰ τὸ συμφέρον θα ὑδηγήσῃ ταχέως και τοὺς μὲν και τοὺς δὲ εἰς συνεννόησιν πρὸς ἐξακολουθήσιν τῆς καλλιεργίας και τῶν μὴ ἀπαλλοτριωθησομένων μερῶν τῶν τσιφλικίων. Ἄλλως τε τίς ἐμποδίζει, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸν γαιοκτῆμονα νὰ καλλιεργῇ δι' ἰδίων ζευγαριῶν;

Τὸ μόνον, ὅπερ δύναται νὰ συμβῆ εἶνε ὅτι δὲν θα δύναται ὁ γαιοκτῆμων νὰ ἐξακολουθῆ νὰ δίδῃ τὰς γαῖας του μὲ τὰς συμφωνίας τοῦ μορτιτικοῦ συστήματος, διότι δὲν θα δύναται εὐκόλως νὰ ἐξελέγῃ ποία εἶνε ἡ παραγωγὴ τοῦ χωρικοῦ ἐκ τῶν ἀγρῶν τοῦ ἰδιοκτήτου, διότι αὕτη θα συγγένηται εὐκόλως μὲ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀγρῶν τοῦ καλλιεργητοῦ, οὔτε εἶνε εὐκόλον νὰ διατηρῆται χωριστὰ ἐν τοῖς ἀλωνίοις και νὰ ἀλωνίζεται χωριστὰ.

Ὡστε δὲν θα δύναται εὐκόλως ὁ γαιοκτῆμων νὰ συλλεγῇ τὰ μερίδια αὐτοῦ ἐκ τῶν ἀλωνίων τῶν καλλιεργητῶν.

Ἄλλὰ τὸ ἄτοπον τοῦτο εὐκόλως καθ' ἡμέρας αἴρεται, ἂν οἱ γαιοκτῆμονες ἀντὶ νὰ δίδωσι μὲ τὸ μορτιτικὸν σύστημα τὰς γαῖας των ἐνοικιάζωσιν αὐτὰς εἰς τοὺς καλλιεργητάς ἀντὶ ὀρισμένου κατὰ στρέμμα ἐνοικίου εἴτε εἰς χρήμα εἴτε εἰς εἶδος. Τὸ σύστημα μάλιστα τοῦτο εἶνε πολὺ προοδευτικώτερον τοῦ μορτιτικοῦ, διότι ὁ καλλιεργητὴς ἀφ' οὗ δὲν θα δίδῃ τὸ ἐν τρίτον ἢ τὸ ἡμισυ τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀλλὰ ποσὸν ὀρισμένου κατὰ στρέμμα, δέκα λ. χ. σίτου, θα φροντίζῃ νὰ παράγῃ διὰ μεγαλειτέρας ἐργασίας και διὰ μεγαλειτέρας δαπάνης, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο ἐκ διδομένου ἀγροῦ. διότι δὲν ἔχει νὰ μοιρασθῆ μὲ κανένα τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ. Ἡ βελτίωσις δὲ τῆς καλλιεργίας θα εἶνε μὲ τὸ νέον αὐτὸ σύστημα ἀφευκτος, πρὸ πάντων ἂν ἡ ἐνοικίασις δὲν γίνεται μονοστῆς ἢ διετῆς ἀλλὰ πολυετῆς. Τότε θα συμφέρῃ εἰς τὸν καλλιεργητὴν νὰ δαπανᾷ πρὸς βελτίωσιν τῆς παραγωγικῆς τῶν ἀγρῶν δυνάμεως. Τοῦτο σὺν τῷ χρόνῳ αὐξάνει τὸ ἐνοίκιον τῶν γαιῶν.

Και ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἀπαλλοτριωθέντας ἀγροὺς τῶν τσιφλικίων, οἵτινες καθ' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει λόγος ὅπως μένωσιν ἀκαλλιεργήτοι, διότι οἱ αὐτοὶ καλλιεργηταὶ και ἂν ἀποκτήσωσιν ὀλίγας γαῖας ἰδικῆς των,

θα εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ καλλιεργῶσιν ἐπὶ ἐνοικίῳ και τὰς τοῦ γαιοκτῆμονος ἐπὶ ὅσης δύναται μεγαλειτέρας ἐκτάσεως, διότι ἄλλως δὲν θα δύναται νὰ ζῶσι μὴ ἐπαρκούντων τῶν 20 στρεμμάτων, ἅτινα θα παραχωρηθῶσιν αὐτοῖς πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ ἀρτοῦ των.

Ἄλλὰ ποῦ θα βόσκωσι τὰ κτήνη των οἱ καλλιεργηταὶ οὔτοι, ἀφ' οὗ τὰ 20 στρέμματα εἶνε ἀνεπαρκέστατα διὰ τὴν ἀνάγκην ταύτην; Ἐδῶ εἶνε ἄλλη ἐρώτησις, ἢν πολλοὶ ἀπηύθησαν, νὰ ἀποδείξωσι δι' αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος τὸ ἐπιβλαβές τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρον περὶ οὗ προκειται. Αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα, ὄντως δὲν μοῦ φαίνεται πολὺ σπουδαῖον. Μὴ νομίζουσιν ὅτι ὅταν θα παραχωρηθῶσιν 20 στρέμματα γῆς εἰς ἕκαστον τῶν καλλιεργητῶν θα ἐγεροθῆ τοῖχος περίξ τῶν 2) αὐτῶν στρεμμάτων, ὁ ὁποῖος θα ἐμποδίσῃ τὸν καλλιεργητὴν νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐνέργειάν του και ἐκτὸς τῶν στενῶν αὐτῶν ὁρίων; Σήμερον ὁ γεωργὸς δὲν ἔχει σπιθαμὴν ἰδίαν γῆν και πάλιν βόσκει τὰ κτήνη αὐτοῦ και διατηρεῖ μάλιστα και μικρὰν κτηνοτροφίαν. Πῶς κατορθώνει τοῦτο; Βεβαίως εἰς τὰς ἐκτεταμένας τῶν τσιφλικίων βοσκᾶς, ἐφ' ὧν ἂν ἔχῃ πατροπαράδοτα δικαιώματα πρέπει νὰ διατηρηθῶσι τὰ δικαιώματα ταῦτα νομιμοποιούμενα κατὰ τινὰ τρόπον, ἀλλ' ἂν δὲν ἔχῃ τοιαῦτα δικαιώματα, ἄς πληρώνῃ διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ζῶων αὐτοῦ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν βοσκῶν. Τί φυσικώτερον και δικαιοτέρον τούτους; Ἐχει λόγου χάριν 30 πρόβατα ἄς πληρώνῃ μίαν, δύο δραχμᾶς κατὰ κεφαλὴν εἰς τὸν γαιοκτῆμονα, νὰ βόσκη ἐν ταῖς βοσκαῖς τοῦ τσιφλικίου. Ὁ γαιοκτῆμων δὲν ζητεῖ ἄλλο εἰμὴ νὰ ἐνοικιάζῃ τὴν χορτονομῆν, ὁ δὲ κτηνοτρόφος ζητεῖ νὰ εὕρῃ βοσκὴν διὰ τὰ κτήνη του.

Βεβαίως δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἔλθωσιν ἀμφοτέρα τὰ μέρη εἰς συνεννόησιν διὰ τὴν ἐνοικίασιν τῆς χορτονομῆς τῶν τσιφλικίων. Πῶς γίνεται ἐν Πελοποννήσῳ ὅπου πλείστοι χωρικοὶ δὲν ἔχουσιν μείζονα ἕκτασιν τῶν 20 στρεμμάτων ἐν τούτοις διατηροῦσι και κτήνη πολλὰ ἢ ὀλίγα καταφεύγοντες ἢ εἰς κοινὰς βοσκᾶς τῶν χωρῶν δωρεὰν παρεχόμεναι ἢ πληρόντες ἐνοίκιον διὰ βοσκᾶς ἰδιωτικᾶς. Τὸ αὐτὸ θα γίνῃ και διὰ τοὺς Θεσσαλοὺς γεωργοὺς, οἵτινες μάλιστα ἀφ' οὗ θα ἔχωσι και ἰδίας γαῖας θα δύναται νὰ καλλιεργῶσι και ζωοτροφίας γρασίδια κλπ. διὰ τὴν τελειότεραν τῶν κτηνῶν διατροφήν τοῦθ' ὅπερ δὲν δύναται νὰ πράξωσιν ἐν ὅσῳ εἶνε ἀκτῆμονες, διότι οἱ γαιοκτῆμονες δὲν ἐπιτρέποσι τὴν καλλιεργεῖαν ζωοτροφῶν ἐκ τῶν μὴ δυναμένων νὰ διανεμῶνται ἐν τοῖς ἀλωνίοις.

Οἱ γαιοκτῆμονες δύναται νὰ ζημιωθῶσιν ἐκ

τῆς μεταβολῆς ταύτης τότε μόνον ὅταν δὲν ἀποζημιωθῶσιν ἐπαρκῶς και δικαίως διὰ τὸ μέρος τῆς ἰδιοκτησίας ὅπερ πρόκειται νὰ ἀπαλλοτριωθῆ εἰς τρόπον ὥστε μετὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν ταύτην ὁ τόκος τῶν χρημάτων, ἅτινα θα λάβωσι διὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἀπαλλοτριωθησομένων γαιῶν και οἰκημάτων προστιθεμένη εἰς τὸ ἔσοδον ὅπερ θα ἀπολάβωσιν οὔτοι τοῦ λοιποῦ ἐκ τῶν ὑπολειπομένων γαιῶν τῶν τσιφλικίων των νὰ ἀποτελῶσιν εἰσόδημα ἐτήσιον καθαρὸν, οὐχὶ κατώτερον τοῦ εἰσοδήματος, οὔτινος ἄχρι τοῦδε ἀπολαύουσι.

Βεβαίως ἡ ἐκτίμησις εἶνε τὸ δυσχερέστερον ἔργον και κατ' οὐδένα λόγον δὲν δύναται νὰ ἀφεθῆ εἰς τὸν ἔφορον, τὸν εἰρηνοδίκην και τὸν γεωμέτρην ἢ τὸν μηχανικόν. Διότι οὔτοι δὲν ἔχουσιν ἀπολύτως καμμίαν εἰδικότητα διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς παραγωγικότητος τῶν ἀγρῶν, οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακριβώσωσι ποία ὑπῆρξεν ἡ παραγωγὴ ἐκάστου ἀγροῦ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχει οὐδὲν πρὸς τοῦτο διδόμενον, διότι οὐδέποτε ἐμετρήθη. Ποῦ θα βασισθῆ λοιπὸν ἡ ἐκτίμησις; εἰς τὰς πληροφορίες τῶν χωρικῶν ἢ τῶν γαιοκτημόνων; Αὐτοὶ εἶνε ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι και συμφέρον ἔχουσι νὰ πληροφωρῶσι κατὰ τὸ ἴδιον ἕκαστος συμφέρον. Ἄλλὰ μήπως ὑπάρχει ἐγγύτης ὅτι κατὰ τὴν ἐκτίμησιν δὲν θα λάβωσι χώραν συμπάθειαι και ἀντιπάθειαι, συστάσεις κομματικαὶ, αἱ ὁποῖαι, νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς δὲν θα λείψωσι, μὴ ἄλλου εἶδους ἐπηρεασμοί; Ἡ δυσχέρεια αὕτη θα εἶνε μικροτέρα. ἂν ἡ ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπὸ εἰδικῶν ἐπιστημόνων τοῦλάχιστον δύο, ὑπὸ τοῦ νομομηχανικοῦ, ἐνὸς δικαστοῦ, ἐνὸς οἰκονομικοῦ ἐπιθεωρητοῦ και ὑπὸ δύο πραγματογνωμόνων διοριζομένων τοῦ ἐνὸς ὑπὸ τῶν καλλιεργητῶν και τοῦ ἐτέρου ὑπὸ τῶν γαιοκτημόνων (οἱ δύο τελευταῖοι θα ἀλλάσσωνται ἀπὸ τσιφλικίου εἰς τσιφλικιον). Οὐδὲν σπουδαιότερον τῆς τηρήσεως τῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ ἐκτίμησει. Κακὴ ἐκτίμησις και κακὴ διανομὴ τῶν γαιῶν δύναται νὰ ἀποβῆ οὐ μόνον πρὸς ζημίαν ἀλλὰ και πρὸς καταστροφὴν ἀκόμη τοῦ γεωργοῦ ἢ τοῦ γαιοκτημόνος. Πρόκειται περὶ περιουσιῶν μεγάλων, αἵτινες δὲν πρέπει νὰ παιχθῶσιν εἰς χεῖρας ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων εἰδικᾶς ἀγροτικᾶς γνώσεις ἢ δυναμένων νὰ ἐπηρεασθῶσιν εἰς τὰς κρίσεις αὐτῶν καθ' οἰονδήποτε τρόπον,

Και ποῖον λοιπὸν εἶνε τὸ συμπέρασμα ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς παραχωρήσεως οἰκημάτων και γαιῶν εἰς τοὺς ἀκτῆμονας γεωργοὺς; Ὑπὸ πᾶσας τὰς ἐπιπτώσεις, ὅφ' ἄς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀρθροῖς ἐξητάσαμεν τὸ ζήτημα τὸ ἐν σχεδίῳ μέτρον εἶνε λίαν συμφέρον διὰ τὴν Θεσσαλίαν. Ἐν τούτοις ὅμως ὑπάρχουσι και

λόγοι πολλοί σπουδαίοι, οίτινες φέρουσιν εις δ-
λως αντίθετον συμπέρασμα. Οί λόγοι ούτοι εγ-
κεινται εις ό,τι άφορα τα άληθή συμφέροντα
των καλλιεργητών αυτών, οίτινες πρόκειται να
ευεργετηθώσι δια του ύπό μελέτην νομοθετή-
ματος. Δυστυχώς οί γεωργοί της Θεσσαλίας
(έννοούμεν τους άκτήμονας) εύρίσκονται ύπό
τοιαύτας οίκονομικάς συνθήκας ώστε δεν είνε
εις θέσιν να ώφεληθώσιν εκ του σκοπούμενου
ευεργετήματος της πολιτείας, τούναντίον μάλι-
στα ύπάρχει φόβος μη χειροτερεύση ή κατάστα-
σις αυτών παρα την όντως ευγενή της Κυβερ-
νήσεως πρόθεσιν του να άπαλλάξη αυτούς της
δυστυχούς θέσεως εις ην εύρίσκονται. Θα εξη-
γήσωμεν τους λόγους τούτους έν τώ έπομένω
άρθρω.

Σ. Χασιώτης

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ.

Διάφοροι φυλαί προβάτων.

Ο μέγας ζωοτέχνης της Έσπερίας και ήμέ-
τερος καθηγητής έν Γαλλία κ. Sanson διακρίνει
τάς διαφορούς των προβάτων φυλάς ούχι έξ έ-
πιπολαίων χαρακτήρων, οίοι είνε τό άνάστημα,
τό χρώμα, ή ποιότης των μαλλίων, ή παχυν-
τική ιδιότης, ή γαλακτοπαραγωγή κλπ. ούτε
λαμβάνων ύπ' όψιν την χώραν όπου ταύτα ζωσι
διότι παραδέχεται ότι έντός μιάς και της αυ-
της επικρατείας δύνανται να ύπάρχωσι πολλαί
φυλαί, όπως και πρόβατα άνήκοντα εις μίαν
και την αυτην φυλήν δύνανται να κατοικώσιν
εις διαφορούς χώρας γειτονικάς ή άπεχούσας
άπ' άλλήλων.

Τάς φυλάς ό κ. Sanson διακρίνει άποβλέπων
εις τόν σχηματισμόν του κρανίου, διότι πάντο-
τε τά άλλα διακριτικά σημεία των προβάτων
μαλλίον, χρώμα, άνάστημα, κρέας, γάλα κλπ.
δύνανται δια της τοιαύτης ή τοιαύτης διαίτης
και άνατροφής δύνανται να μεταβάλλωνται ά-
ναλόγως των συνθηκών, ύφ' ός τά ζωα ταύτα
ζώσιν έν τούτοις όμως οί κρανιολογικοί τύποι
μένουσι σταθεροί εις τά άμιγή ζωα κατά την
άναπαραγωγήν (όταν δεν έρχονται εις έπιμιξίαν
τά άρρενα μιάς φυλής με τά θήλεα μιάς άλλ-
λης.

Ούτω ό κ. Sanson εις τόν σχηματισμόν του
κρανίου άποβλέπων διαιρεί τά πρόβατα εις δύο
μεγάλας κατηγορίας, εις βραχυκέφαλα και
δολιχοκέφαλα. Είς τάς δύο ταύτας κα-
τηγορίας ύπάγονται όλαι αί φυλαί των προβά-
των ώστε έχομεν φυλάς βραχυκεφάλους
και δολιχοκεφάλους.

Αί βραχυκέφαλαι φυλαί έχουσι μέτω-

πον πλατύ. Αί δε γραμμαι του μήκους και του
πλάτους των κρανίων είνε σχεδόν ίσαι. Άνα-
γνωρίζονται άμέσως εκ της μεγάλης άποστάσε-
ως, ή όποία ύπάρχει μεταξύ των δύο όφθαλμών
και εκ του μεγάλου πλάτους του μετώπου.

Αί δολιχοκέφαλοι φυλαί έχουσι στε-
νόν τό μετωπον, ή γραμμή του μήκους του κρα-
νίου είνε μεγαλειτέρα της γραμμής του πλά-
τους. Η στενότης του μετώπου και ή σχετικώς
μικρά μεταξύ των δύο όφθαλμών άπόστασις
είνε γνωρίσματα των δολιχοκεφάλων φυλών.

**Παραδείγματα βραχυκεφάλων
φυλών.**

Γερμανική φυλή, της όποίας τά πρόβα-
τα είνε μεγαλόσωμα έχοντα ύψος 70—80 εκα-
τοστών μαλλίον χονδρόν και μακρόν, βάρους σώ-
ματος ζώντος προβάτου 40 οκάδων περίπου.
Έκ των όνομαστοτέρων παραλλαγών της γερ-
μανικής φυλής είνε ή λεγομένη Dishley ή Leices-
ter όνομαστή δια την ταχύτητα με την όποιαν
παχύνεται και δια την πολυ πρώιμον ανάπτυ-
ξιν. Τό βάρος ζώντος προβάτου φθάνει μέχρι 80
περίπου οκάδ. Τό κρέας είνε μετρίως ποιότητος.
Τά πρόβατα της παραλλαγής ταύτης ύποφέ-
ρουν πολυ εκ της ζέστης και εκ της ξηρασίας.
Τούναντίον εύδοκίμοισιν εις ψυχρά και ύγρά
κλίματα ως λ. χ. έν Γερμανία, έν Άγγλία κλπ.
Τά πρόβατα ταύτα δεν θεωρούμεν κατάλληλα
δια την Ελλάδα.

Όλανδική φυλή. Έχει προτερήματα
βάρους κρέατος, παχυντικής εύκολίας, πρωι-
μότητος παραβαλλόμενα με την της γερμανι-
κής φυλής. Παραλλαγή αυτης όνομαστή είνε ή
λεγομένη New-Kent ήτις άμιλλάται κατά την
κρεατοπαραγωγήν με την Leicester, ύπερέχει
δε αυτην κατά τό μαλλίον, όπερ είνε λεπτότε-
ρον. Τά πρόβατα της παραλλαγής ταύτης ά-
παιτούσι ζωτροφία; άφθόνους, πλουσίας βο-
σκιάς και κλίμα δροσερόν και ούχι θερμόν και
ξηρόν όπως της Ελλάδος.

Η Άγγλική φυλή περιλαμβάνει τά πε-
ριβόητα πρόβατα Southdown τά όποία θεωρού-
νται πρώτα ύπό έποψιν κρεατοπαραγωγής. Είνε
σχετικώς μικρά τό σώμα μη ζυγίζοντα περισσό-
τερον των 55 οκάδων ζώντα, αλλά τά 70 τοίς
100 εκ του βάρους είνε καθαρόν κρέας λεπτο-
τάτης και έξαιρέτου γεύσεως. Παχύνεται μετά
μεγίστης εύκολίας και άναπτύσσεται πρωιμό-
τατα. Πρόβατα ηλικίας 9 μηνών ζυγίζουσι
ζώντα 50 οκάδας περίπου. Τό μαλλίον είνε
λεπτόν και ξηρόν. Δεν αγαπώσι τους ύγρους
τόπους. Φοβούνται πολυ την ύγρασιν. Έν
Ελλάδι θα εύδοκίμων άν διατηρούντο έν ή-
μέρω καταστάσει, ως μανάρια, διότι έχουσι ά-
νάγκην άφθόνων τροφών και εκλεκτών χωρίς να

διατρέχωσι μεγάλας άποστάσεις διότι δεν άν-
τέχουσιν. Έν Άγγλία και Γαλλία και πολλα-
χού της Γερμανίας και εις όλην έν γενει την
Έσπερίαν διεδόθη πολυ αυτη ή παραλλαγή των
Southdown

Η παραλλαγή Shropshire είνε της αυτης
φυλής άλλ' έχει μεγαλειτερον σώμα και βάρος
μέχρι των 80 περίπου οκάδων (οί κριαί 100
οκάδων). Έχει επίσης μεγάλην παχυντικήν εύ-
κολίαν και ταχίαν ανάπτυξιν. Άλλά τό κρέ-
ας είνε ολιγώτερον γευστικόν και τό μαλλίον
κατωτέρας ποιότητος, αλλά ποσόν μαλλίου δι-
πλασιον (5—6 χολιογράμμων). Όσα χονδρό-
τερα, άναλογίαν καθαρού κρέατος μικροτέραν
50)οο) Έν γενει δε τά πρόβατα Southdown
προτιμώνται άν πρόκειται να εκλέξη τις μετα-
ξύ των δύο.

Η φυλή της Ωδέρνης (race-auvergne-
uaise εις ην άνήκουσιν αί παραλλαγαι Limousine
και Marchoise έχει πρόβατα πολυ μικρόσωμα
με ύψος 45—50 εκατοστών, με βάρος όταν ζυ-
γίζονται ζώντα, 20—25 οκάδων, με άναλογίαν
καθαρού κρέατος 60 τοίς εκατόν. Τά πρόβατα
ταύτα ζώσι και εις τάς πτωχοτέρας βοσκιάς.
Τό κρέας είνε νοστιμώτατον. Τό μαλλίον λε-
πτόν και εκλεκτής ποιότητος. Ταύτα εύκόλως
νομίζομεν δύνανται να ζήσωσιν έν Ελλάδα και
εύδοκίμωσιν.

**Προσεχώς θα γράψωμεν περι δια-
φόρων άλλων φυλών προβάτων δολι-
χοκεφάλων, μάλλον συγγενικών
πρός τά έν Ελλάδα προβάτα και
μεγαλειτέρου ενδιαφέροντος δια την
κτηνοτροφίαν της ήμετέρας χώρας.**

ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΑ

Ο περονόσπορος.

Η νόσος αυτη της όποίας τά σπέρματα
είνε ήδη διεσπαρμένα εις πάντας τους άμπε-
λώνας, όπου άχρι τουδε ή νόσος έχει άναφανή,
θα άναφανηται κατά πάσαν άνοιξιν άλλοτε
μεν με μικράν έντασιν, όταν ό καιρός είνε ξηρός,
και άλλοτε με μεγάλην έντασιν ώστε να έπι-
φέρη καταστροφάς μεγάλας εις την εισοδείαν
όταν ή άνοιξις είνε βροχερά και ιδίως κατά
τους μήνας Άπρίλιον, Μάϊον και Ιούλιον. Και
όχι μόνον τουτο, αλλά κατά τά εύνοϊκά δια
την ανάπτυξιν αυτης ε-η θα έπεκτεινηται και
έπι άμπέλων άπροσβλήτων μέχρι τουδε εύρι-
σκομένων εις την αυτην περιφέρειαν ή και εις

άλλας περιφέρειας των αυτών ή και άλλων έ-
παρχιών. Δια τουτο συνιστώμεν θερμώς εις
πάντας όσοι παρετήρησαν άχρι τουδε, έστω
και ολίγα σημεία περονόσπορου εις τάς άμπέ-
λους αυτών, να μη άναμένωσι κατά τό προσεχές
έτος να εκδηλωθη πρώτον ή νόσος και έπειτα
να ενεργήσωσι, διότι ό περονόσπορος δεν θερα-
πύεται, αλλά μόνον προλαμβάνεται ή ανά-
πτυξις αυτου. Όστε πριν άκόμη άναφανη και
όταν οί βλαστοί της άμπέλου γίνωσιν 20—30
εκατοστά (κατ' Άπρίλιον) πρέπει να γίνη μία
ράντισις με Βορδιγαλλικόν πολτόν ή με πολ-
τόν Masson, περι όν είπομεν έν προηγουμένω
άρθρω. Μετά 25 περίπου ήμέρας πρέπει να
γίνη και άλλη ράντισις ολίγον πριν δέσωσιν οί
καρποί, ως και μία τρίτη 20 περίπου ήμέρας
βραδύτερον έν ύσφ οί καρποί είνε μικροί πριν
άρχιση ή ώρίμανσις αυτών. Αί τρεις αυται ραν-
τίσεις άρκουσι συνήθως. Η άγορά ψεκαστήρων
πρέπει να γίνη δια κοινής συνεισφοράς πολλών
άμπελοργών του αυτου χωριου δια κοινήν χρή-
σιν με την σειράν του εκαστος. Είς ψεκαστήρ
άρκει δια 50 και πλέον στρέμματα άμπέλων.
Τά ραντίσματα αυτά πρέπει άφεύκτως να εκ-
τελεσθώσι την προσεχῆ άνοιξιν ύπό πάντων ό-
σοι έπαθον τό έτος τουτο ή τά προηγούμενα
έτη ύπό του περονόσπορου, διότι ό περονόσπορος
εις ολίγας ήμέρας, άν ό καιρός τον βοηθήση,
δύναται να φέρη καταστροφήν εις άμπελον θε-
ωρουμένην πρότερον έντελώς ύγειά και μη παρέ-
χουσα ύπόνοιάν τινα περι της ύπάρξεως της
νόσου.

Είς δε τάς άμπέλους όπου ό περονόσπορος
δεν άνεφανη άκόμη, άλλ' ύπάρχει φόβος να
άναφανη ένεκα γειτνιασεως αυτών με άμπέ-
λους προσβληθείσας άχρι τουδε πρέπει άν δεν
θελήση τις να ραντίση, να μεταχειρισθη τουλά-
χιστον τόν θειϊκόν χαλκόν έν καταστάσει κόνε-
ως άναμιγνύων αυτόν με δεκαπλάσιον ποσόν
θειου και να θειώνησ τας άμπέλους με αυτό
τό δείγμα και ούχι με καθαρόν θειον. Τό
μέσον αυτό δεν είνε πολυ ισχυρόν κατά
του περονόσπορου είνε όμως όπωσδήποτε κα-
λόν και πολυ προτιμότερον του να μη μετα-
χειρισθη τις τίποτε κατά του περονόσπορου
και να περιμένη πρώτον να άναφανη και έπειτα
να ενεργήση, όποτε θα είνε αρκετά άργά πολ-
λάκις, διότι ό περονόσπορος είπομεν ότι προ-
λαμβάνεται αλλά δεν θεραπεύεται. Τά μετα
τήν έμφάνισιν του περονόσπορου ραντίσματα
χρησιμεύουσιν μόνον, όπως μετριάσωσι την πρό-
οδον του κακοϋ, ούχι όμως και να εξαλείψωσι
την ασθένεια.

Μετά τόν τρυγητόν καλόν είνε να συνάζη
τις τά προσβεβλημένα ύπό του περονόσπορου
φύλλα έπιμελώς και να καίη αυτά, διότι εις

τά φύλλα αυτά υπάρχουν τα σπέρματα της ασθeneίας τα οποία και μετά την σήψιν των φύλλων, διαρκούντος του χειμῶνος, δὲν καταστρέφονται, ἀλλὰ διεργόμενα τὸν χειμῶνα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μεταδίδουσι τὴν ασθeneίαν τὴν προσεχῆ ἀνοιξιν εἰς τὰ νεαρά φύλλα τῶν κλημάτων, ἂν ὁ καιρὸς βοηθήσῃ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἐκθέσεις Γεωργικῶν Σχολῶν.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν προέβη εἰς ἀριστον μέτρον δημοσιεύσαν τὰς ἐκθέσεις τῶν διευθύνσεων τῶν Γεωργικῶν Σχολῶν τῶν ὑποβληθεισῶν μετὰ τῶν ἀπολογισμῶν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν σχολῶν τούτων κατὰ τὸ ἔτος 1895. Αἱ ἐκθέσεις αὗται, ἐν αἷς ἐξηγεῖται ἡ οἰκονομικὴ τῶν σχολείων κατάστασις κατὰ τὸ 1895 περιλαμβάνουσι καὶ συντόμους περιγραφὰς τῶν γινυμένων ἐργασιῶν καὶ καταβληθεισῶν ἐνεργειῶν διὰ τὴν πρόδον αὐτῶν. Οἱ θέλοντες νὰ ἀναγνώσωσι τὰς ἐκθέσεις ταύτας ἄς ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὰ γραφεῖα τῶν νομαρχιῶν καὶ τῶν δημαρχιῶν, ὅπου ἐστάλησαν ἱκανὰ ἀντίτυπα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου.

Ἡ τυροκομία

ἐν τῷ Γεωρ. Σταθμῷ Βυτινῆς.

Ἡ τυροκομία ἤρξατο ἐν τῷ Γεωργικῷ Σταθμῷ Βυτινῆς μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ τάξεως, κατασκευάζονται τυροὶ κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Ὀλλανδικοῦ, τοῦ Ἑλβετικοῦ καὶ τοῦ Γαλλικοῦ Brie καὶ Roquefort. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τυροκομίας ταύτης ἐλπίζομεν ὅτι θὰ εἶνε ἐπιτυχῆ συντελούντων πολὺ εἰς τοῦτο τοῦ τε κλίματος τῆς Βυτινῆς καὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ γάλακτος. Καὶ βεβαίως δὲν περιμένομεν νὰ ἔχωσιν οἱ τυροὶ οὗτοι γεῦσιν ἀπαράλακτον μὲ τὴν τῶν ἄνω εὐρωπαϊκῶν τυρῶν ἀλλὰ πάντως ἐλπίζομεν ὅτι θὰ παραχθῶσι τυροὶ πολυτιμότεροι τῶν ἐντοπιῶν. Ἄν δὲ καὶ τὸ οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης τυροκομίας ἀποδειχθῆ ἄνωτερον, τούτέστιν ἂν τὸ καθαρὸν κέρδος ἐπὶ ὀρισμένου ποσοῦ γάλακτος καὶ ὀρισμένων δαπανῶν ἐν γένει εἶνε μεγαλύτερον τοῦ ἐπιτυγχανομένου διὰ τῆς κατασκευῆς ἐγχωρίων τυρῶν (τολοῦμι κλπ.) τότε τὸ ἔμπρακτον τοῦτο μάθημα τῆς βελτιωμένης τυροκομίας θέλουσιν ἐπωφεληθῆ οἱ ἐν τῷ τόπῳ τυροκόμοι ὅσοι κέκτανται τὰ μέσα πρὸς βελτίωσιν τῆς βιομηχανίας των, ἥτις ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν σπουδαιότερων παραγωγικῶν κλάδων τῆς κατ' ἐξοχὴν κτηνοτροφικῆς Ἀρχαδίας. Ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ μαθήματος τῆς τυροκομίας ἐν τῷ σταθμῷ Βυτινῆς, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ πα-

ραλειφθῶσι καὶ οἱ ἄλλοι τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς κλάδοι χάριν τῆς βελτιώσεως τῶν ἐπιούτων ἰδρυθεὶς ὁ Σταθμὸς οὗτος, ἐγράψαμεν ἄλλοτε διὰ μακρῶν (ἴδε Γεωργ. Πρόσδον 1895). Τὸ τῆς τυροκομίας μάθημα εἶχε προσελκύσῃ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἡμῶν ὅτε διηυθύνομεν τὸν ἐν Βυτινῇ Σταθμὸν ἀλλὰ τότε δὲν ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ κτίρια καὶ διὰ τοῦτο εἶχομεν ἀναβάλλει τὸ ἔργον αὐτό. Ἦδη τὰ κτίρια μετὰ τῶν ὑπογεῖων των ἐπερκετώθησαν, ὅταν οἱ κατασκευασθέντες ἐν Βυτινῇ τυροὶ ὀριμάσωσι καλῶς καὶ παραδοθῶσιν εἰς τὴν κατανάλωσιν, θὰ ἐπανέλθωμεν, ἀφοῦ λάβωμεν γνῶσιν τοῦ ποιοῦ αὐτῶν καὶ τῆς τιμῆς εἰς ἣν θὰ πωληθῶσιν.

Ἄφριξις ἐλαιοκόμου.

Ὁ κ. Ἀλ. Γεωργακόπουλος ἐξ Ἀθηνῶν διδάχθεις τὴν ἐλαιοκομίαν καὶ ἀνιχνεύσας ἐπαρκῶς ἐν τῇ Γεωπονικῇ Σχολῇ τοῦ Πόρτιτσι τῆς Ἰταλίας ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ οἰκείου τῆς ἐλαιοκομίας διπλώματος, ἐφ' ᾧ συγχαίρομεν αὐτῷ θερμῶς ἐλπίζοντες ὅτι ἐργαζόμενος ἐν Ἑλλάδι θέλει συντελέσει εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς τοσοῦτον σπουδαίας καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐλληνικῆς βιομηχανίας ταύτης.

Ἡ τυροκομία ἐν Τίρυνθι.

Ἡ Γεωργικὴ Σχολὴ Τίρυνθος κτεσκεύασεν ἑφέτος ἱκανὰ δείγματα τυρῶν κατ' ἀπομίμησιν τοῦ τυροῦ Ἀγράφου, Ἑλβετικοῦ καὶ Ὀλλανδικοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπέστειλε τὸν κατάλληλον διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ὑπαλλήλον τῆς κ. Ἰω. Διαμπάκη μαθητὴν τοῦ κ. Ραῖν. Δημητριάδου, οὗ εἶνε γνωστὴ ἡ ἐν τῇ τυροκομίᾳ εἰδικότης καὶ ἐπιτυχῆς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐνέργεια εἰς τὰ ἐπὶ τῶν ὄρειων Χέλι κλπ. τυροκομεία τῶν ἐκ Ναυπλίου τυροπόρων κκ. Τερζάκη καὶ Κοκκίνου καὶ δι' ἐξόδων καὶ διὰ λογαριασμῶν τῶν ἰδίων χωρὶς νὰ προσφέρῃ ἡ Σχολὴ εἰμὴ μόνον τὰ ἐργαλεῖα, τὴν πυτίαν καὶ τὴν τέχνην, κατασκευάσθησαν ἱκανὰ δείγματα τυρῶν, ἅτινα σταλήσονται εἰς Ἰταλίαν, ὅπου οἱ ἀνωτέρω ἔμποροι πωλῶσι κατ' ἔτος ἱκανὰς ποσότητας κεφαλοτυρίου, καὶ ἂν οἱ νέοι τυροὶ ἀρῶσιν καὶ ἂν δοθῇ τιμὴ ἱκανοποιητικὴ ὥστε νὰ συμφέρῃ εἰς τοὺς τυροπόρους καὶ πωλῶσι τοιοῦτους ἀντὶ τῶν ἐγχωρίων κεφαλοτυρίων, ὧν τὰ ἐξόδα τῆς κατασκευῆς εἶνε μικρότερα φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ αἱ περὶ συντήρησεως αὐτῶν φροντίδες ὀλιγωτέρας παρ' ὅ,τι οἱ βελτιωμένοι τυροὶ, τότε σκοποῦσι νὰ εἰσάγωσι τὸ νέον τῆς τυροκομίας σύστημα, οὗ τὰ πρῶτα δείγματα ἔχουσιν ἤδη ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτῶν.

Χλωρὰ λιπάσματα

(Κόπρισμα χωρὶς κοπρίαν).

Εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον ἐφέτος σιτηρὰ καὶ θὰ ἀφήσωσι τὸ προσεχὲς ἔτος

νὰ ἀναπαυθῶσι (δὲν θὰ σπεύρωσι τίποτε) καὶ πρόκειται νὰ ὀργώσωσι μόνον μὲ μίαν ἢ δύο ἄρρσεις, ὅπως συνήθως, δύναται νὰ γίνῃ τὸ ἐξῆς, ὅπως κοπρισθῶσι χωρὶς νὰ ρίψῃ τις κοπρίαν. Σπεύρουσιν εἰς τὸ πρόσωπον τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον βίκον, τὴν ἀνοιξιν δὲ ὅταν ὁ βίκος εἶνε εἰς τὸ ἄνθος θερίζουσιν αὐτὸν καὶ ἀφίνουσιν εἰς τὸν ἀγρὸν μίαν δύο ἡμέρας καὶ μαρανθῆ ὀλίγον καὶ ἀμέσως ὀργόνουσι τὸν ἀγρὸν θάπτοντες ἐντὸς αὐτοῦ τὸν βίκον ὡς νὰ ἦτο κοπρία. Τότε ὁ ἀγρὸς φουσκίζεται λαμπρὰ καὶ γίνετα εὐκολοδούλευτος, διατηρεῖ τὴν ὑγρασίαν περισσότερο καὶ ἐν γένει γίνετα γονιμότερος. Τί θὰ ἐξοδεύσῃ τις; μόνον τὸν σπόρον τοῦ βίκου δύο—τρεις δραχμάς τὸ στρέμμα. Τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀρότρου δὲν τὴν ὑπολογίζομεν διότι αὕτη θὰ ἐγένετο χάριν τοῦ ὀργώματος. Ἄλλ' ἂν ὑπολογίσωμεν τὴν φθινοπωρινὴν μόνον ἄρρωσιν (τῆς σπόρας τοῦ βίκου) δύο δραχμάς ἢ δαπάνη τῆς λιπάνσεως ἀνέρχεται εἰς δραχ. 5 τὸ στρέμμα. Ἄν ὁ ἀγρὸς μετὰ τοῦ τοιοῦτου εἶδους κοπρισματος δώσῃ τὸ ἐπόμενον ἔτος 30 ὀκάδας σίτου ἐπὶ πλέον ἢ ἀξία του εἶνε δραχ. 7 1)2 (πρὸς 25 λεπτὰ ἢ ὀκά) ὥστε τὸ καθαρὸν κέρδος εἶνε δρ. 2 1)2 κατὰ στρέμμα. Ἄν ὁ σίτος τιμᾶται 30 λεπτῶν τὸ καθαρὸν κέρδος εἶνε 5 δρ. κατὰ στρέμμα. Δοκιμάσετε ἐφέτος εἰς τὸ ἡμισυ μέρος ἀγροῦ τινος καὶ ἂν παρατηρήσῃτε ὅτι ὠφελείσθε οἰκονομικῶς ἐκ τοῦ ἄνω τρόπου λιπάσματος (ἀφ' οὗ κοπρίας ὑπάρχει ἔλλειψις μεγάλη) τότε ἡμπορεῖτε νὰ κάμητε πολλὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἂν θέλητε νὰ ἔχητε ἀγρούς γονιμωτέρους καὶ αὐξήσιν εἰσοδήματος.

Πόσα κτήνη ἔχει ἡ Γαλλία κατὰ στατιστικὴν τοῦ 1801.

Ἴππους	2,862,273
Βοῦς	13,562,685
πρόβατα	21,658,416
χοίρους	6,017,288

Αἱ πληγαὶ τῶν ἵππων ἐκ τῆς λαιμαριᾶς.

Συχνὰ οἱ ἵπποι πληγόνονται ἐκ τῆς λαιμαριᾶς πρὸ πάντων ὅταν αὕτη δὲν προσαρμόζεται εἰς τὸν λαιμὸν καταλλήλως (εἶνε λ. χ. μεγαλύτερα ἢ μικρότερα τοῦ δέοντος). Πρὸς θεραπείαν τῶν τοιούτων πληγῶν ἀφίνουσι τὸν ἵππον ἐπὶ τινος ἡμέρας ἐν ἡσυχίᾳ. Κατὰ τὸ διὰ στήμα αὐτὸ πλύνουσι τὴν πληγὴν δύο φορές τὴν ἡμέραν μὲ ζωμὸν φύλλων καρυᾶς (βράζουσι μίαν ὀκτὼ φύλλων εἰς δέκα ὀκάδας ὕδατος). Τὸν ζωμὸν αὐτὸν μεταχειρίζονται χλιαρὸν ἀφ' οὗ προσθέσωσιν ὀλίγον οἶνοπνεύματος ἢ 150 δρᾶμια οἶνου θερμοῦ) Μετὰ τὴν πλύσιν ταύτην πλύνουσι μὲ μίαν διάλυσιν ἐνὸς δρᾶμίου διχλω-

ριούχου ὑδραργύρου εἰς χίλια δρᾶμια ὕδατος ἢ πληγὴ θεραπεύεται πολὺ ταχέως.

Χημικὸν λίπασμα κατάλληλον διὰ καπνόν.

Κατὰ στρέμμα 5 χιλιόγραμμα χλωριούχου καλίου.
15 χιλιόγραμμα φωσφορικῆς ἀσβέστου.
10 χιλιόγρ. ἄζωτικοῦ νατρίου
Γίνετα ἡ χρῆσις ἀρχὰς ἀνοιξέως.

ΑΝΘΟΚΟΜΙΚΑ

Κατὰ τὸν Θ. Ὁρφανίδην Α'.

Γαρδηνία ἡ εὐανθῆς Gardenia florida

Ἡ Γαρδηνία ἡ εὐανθῆς εἶναι εὐγενὲς καὶ ὠραῖον ἄνθος ἀμιλλώμενον κατὰ τὴν καλλογὴν πρὸς τὴν καμέλλιαν καὶ τὰ ρόδα.

Εἶναι θάμνος χαριέστατος καὶ ἀειθαλῆς τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, τῆς Κίνας, τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῆς Εὐέλπιδος Ἀρκας, ὕψους τεσσάρων μέχρι ἐξ ἑξ ἑποδῶν διακλαδιζόμενος εἶτε ἀπὸ τῆς βάσεως εἶτε ἀπὸ τοῦ μέσου, εἶτε ἀπὸ τῆς κορυφῆς, ἀνήκων δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν Κορροειδῶν ἐρυθροδανομόρφων καὶ εἰς τὴν φυλὴν τῶν Γαρδενιῶν.

Τὰ φύλλα τῆς εἶναι βαθυπράσινα ὠοειδῆ, λεῖα, ἄτριχα καὶ βραχύμυχα—τὰ ἄνθη λευκώτατα κατ' ἀρχὰς, ὑποκιτρινίζουσιν εἰς τὴν παρακμὴν των εἶναι εὐωδέστατα. Ἡ κάλυξ εἶναι ὀμοπέταλος πεντασχιδῆς ἢ ἑξασχιδῆς μὲ στεφάνην χροανοειδῆ ἢ ὑποκρατηρόμορφον μὲ λοβούς καὶ στήμονας πέντε ἕως ἑννέα. Ἡ ὠοθήκη διαιρεῖται εἰς δύο ἕως πέντε χώρους καὶ φέροι στύλον ἔχοντα κατακορυφῶς στήγμα ῥοπαλοειδὲς καὶ δισχιδῆς οὗ τὰ μέρη εἰσὶν ὀρθὰ καὶ σαρκώδη. Τέλος ἔχει καρπὸν ὅμοιον μὲ ῥάγα καὶ διαιρούμενον εἰς δύο μέχρι πέντε χώρους περιέχοντας σπέρματα μικρότατα, φυτεύεται καὶ καλλιεργεῖται ὡς ἡ καμέλλια μέσα εἰς δοχεῖα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐν ὑπαίθρῳ. Εὐδοκίμει εἰς πάντα τὰ κλίματα πλὴν ὅτι εἰς τὰ ψυχρότερα μέρη καὶ ὅταν ἡ θερμοκρασία φθάσῃ κάτω τῶν 20 βαθμ. ἀπαιτεῖται προφύλαξις ἀπὸ τοῦ παγετοῦ. Ἀγαπᾷ ἡμίσκια καὶ δροσερὰ μέρη, ὅταν καλλιεργῆται εἰς τοὺς κήπους καὶ ἀπαιτεῖ γῆν ἐλαφροτάτην καὶ λευκασμένην. Τὸ φυτὸν πολλαπλασιάζεται διὰ καταβολᾶδων ἢ διὰ κλαδίων φυτευμένων εἰς ὑελοσκεπές, ὑγρὸν καὶ θερμὸν φυτοκομεῖον.

Τὰ φυτοκομεία τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας βρῖθουσι γαρδηνιῶν ἀποστελλομένων κατὰ ποσότητος πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Πλὴν τῆς εὐανθοῦς γαρδηνίας ὑπάρχουσι καὶ

άλλα είδη γαρδηνιών αίτινες μετεκομίσθησαν εκ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἔχουσι τὸ αὐτὸ κάλλος καὶ τὸ αὐτὸ ἄρωμα.

Τοιαῦτα εἶναι:

1) **Γαρδηνία ἢ Στανλεξκος**, ἥτις ἔχει φύλλα μεγάλα, ὠσειδῆ, ὑπομήκη, κολπωτὰ καὶ ἄνθη εὐωδέστατα, μεγάλα καὶ πολλὰ.

2) **Γαρδηνία ἢ Δεβονιανή** με φύλλα κυματώδη καὶ ἄνθη μέγιστα.

3) **Γαρδηνία ἢ κίτροδμος** με φύλλα ὀξέα καὶ ἄνθη με ὀσμὴν κίτρου.

4) **Γαρδηνία ἢ ῥιζοδόλος** με φύλλα λογχοειδῆ καὶ ἄνθη εὐωδέστατα. Ἡ καλλιέργεια αὐτῆς ἀπαιτεῖ περισσοτέραν θερμότητα.

5) **Γαρδηνία ἢ πλατύφυλλος**, με φύλλα πλατέα ὠσειδῆ καὶ ἄνθη κυπελλοειδῆ.

6) **Γαρδηνία ἢ χαρέεσσα**, ἥτις ἀνθίζει κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ φέρει στεφάνας με πέταλα, ἔξωθεν μὲν κατὰ τὸ ἥμισυ λευκά καὶ κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐρυθρά, ἔσωθεν δὲ ῥοδόχροα.

B'.

Ἰάσμινον (Γιασεμί)

Εἶδη καὶ καλλιέργεια τῶν Ἰασμίνων

Ἐξ ἀρχαιοτάτων ἐποχῶν τὰ Ἰάσμινά ἐπέσυρον τὴν περιποίησιν καὶ τὰ θωπεύματα τῶν φιλάνθων. Τὰ λευκά ἢ κίτρινα ἄνθη τῶν, τὰ ζωρῶς πράσινα φύλλα τῶν, ἢ γενναία αὐτῶν καὶ κλιματώδεις βλαστῆσις δι' ὧν κοσμοῦνται οἱ στύλοι τῶν σιαδῶν, οἱ γυμνοὶ τοῖχοι, καὶ πᾶν ἄχαρι μέρος ἐντὸς τῶν ἀνθῶν καὶ ἡ ἡδυπαθεστάτη εὐωδία τῶν ἀνθῶν τῶν καθιστῶσι τὰ φυτὰ ταῦτα παρὰ τοῖς πᾶσιν ἀγαπητὰ καὶ περιζήτητα καὶ ἀληθῆς ὠρίσιμα τῶν κήπων.

Πατρίς. Τὰ πολυπληθῆ εἶδη τῶν Ἰασμίνων ἐκτὸς τινῶν ἐξαιρέσεων, ἔχουσι πατρίδα διάφορα θερμὰ καὶ εὐκρατα μέρη τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἥτοι τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Κίνα, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλλάδος. Ἐξ αὐτῶν δύο μόνον ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὀλίγιστοι δὲ εἰς τὴν Νέαν Ὀλανδίαν καὶ δύο εἰς τὸν νέον κόσμον.

Βοτανικοὶ χαρακτήρες. Τὰ Ἰάσμινά ἀποτελοῦσι μικρὰν τινὰ τάξιν φυτῶν καλουμένων τῶν Ἰασμινομόρφων καὶ εἶναι ὁ τύπος καὶ τὸ κυριώτερον γένος τῆς τάξεως ταύτης. Τὰ ἄνθη τῶν ἔχουσι τοὺς ἀκολούθους χαρακτήρας.

Κάλυκα κωδωνοειδῆ, φέροντα πέντε μέχρις ὀκτῶ λοβῶν ἢ ὀδόντων, ὅτε μὲν βραχέων, ὅτε δὲ μακρῶν, λεπτῶν καὶ ὀβελοειδῶν. Στεφάνην ὀμοπέταλον, ὑποκρατηρόμορφον, μετὰ σωλήνος κιλινδρικοῦ καὶ λοβῶν ἐπιπέδων, πέντε μέχρις ὀκτῶ τὸν ἀριθμὸν πρὸ τῆς ἀνθίσεως δὲ συνεστραμμένων.

Στήμονας δύο, ἐντὸς τοῦ σωλήνος τῆς στεφάνης ἐγκλειστοί.

Ῥοθήκη δίλοβον, μετὰ στύλου ἀπλοῦ, φέροντος στίγμα δίλοβον.

Καρπὸν ῥαγοειδῆ, δίχωρον, φέροντα ἐν ἐκάστη γῶνι ἓν σπέρμα.

Τὰ Ἰάσμινά εἶναι φυτὰ κληματώδη ἢ θαμνώδη, ἔχοντα φύλλα συνήθως ἀντίθετα, σπανίως κατ' ἐναλλαγὴν, σύνθετα δι' ἐξάμβλωσιν δὲ τὴν ἐκατέρωθεν τῆς ῥάχews φυλλαρίων ἐνίοτε ἀπλά.

Εἶδη τῶν Ἰασμίνων καὶ καλλιέργεια αὐτῶν.

Τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ εἶδη τοῦ γένους τούτου εἶναι ἐνενηκόντα καὶ διαιροῦμεν αὐτὰ εἰς τρεῖς κατηγορίας ἐκ τοῦ χρώματος τῶν ἀνθῶν καὶ ἐκ τῶν ἀπλῶν ἢ συνθέτων φύλλων του.

A'. Ἰάσμινά λευκανθῆ, ἔχοντα φύλλα σύνθετα ἐκ τριῶν μέχρις ἐπτὰ φυλλαρίων.

I Ἰάσμινον τὸ ἐν χρήσει, Ἰάσμινον τὸ κοινόν. (*Jasminum officinale* κοινῶς ἄσπρο γιασεμί, μόνον γιασεμί). Τὸ γνωστότατον τοῦτο εἶδος φύεται εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς Κίνας, ἐνεκλιματίσθη δὲ καὶ φύεται αὐτοφυῆς εἰς πολλὰ μέρη εὐκρατα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἑλλάδος, εἶναι φυτὸν κλιματώδες, γεννῶν βλαστοὺς μακροτάτους καὶ εὐλυγίστους· ἔχει φύλλα ἀντίθετα ἀειθαλῆ, σύνθετα ἐκ φυλλαρίων ἐπτὰ, ἀνθῆ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου μέχρις τέλους τοῦ Νοεμβρίου ἄνθη λευκά, εὐωδέστατα σχηματίζοντα ἀνθείλας ἀραιάς. Πολλαπλασιάζεται διὰ κλαδίων φυτευομένων ἐν ὑπαίθρῳ κατὰ μῆνα Νοεμβρίου καὶ διὰ καταβολῶδων. Προτιμᾷ τὴν κοινὴν γῆν, ἀλλ' εἶναι φίλυδρος ἰδίᾳ δὲ ἐν ὄρᾳ τῆς ἀνθήσεως του· ὑπάρχει μία διαφορά αὐτοῦ με φύλλα ποικίλα, ἐκ λευκοῦ καὶ κιτρινοῦ χρώματος.

Τὸ κοινὸν Ἰάσμινον χρησιμεύει πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἀνθοκόμους ὡς ὑποκείμενον ἐπὶ τοῦ ὀποίου ἐμβολιάζουσι πάντα τὰ εὐγενῆ εἶδη. Εἰς τινὰ δὲ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Τουρκίας, καὶ ἰδίως εἰς τὰ Βαδενὰ τῆς Μακεδονίας (τὴν Ἐδεσσαν ἢ τὰς Αἰγὰς) οἱ Τούρκοι κάτοικοι τὸ καλλιεργοῦσι διὰ νὰ σχηματίζουσιν ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ πολλοῦ βλαστοῦ του καπνοσύριγγας, ἄλλοτε μὲν μεγάλην φήμην καὶ τιμὴν ἔχούσας, νῦν δὲ σχεδὸν εἰς ἀχρησίαν περιπεσοῦσης. Πρὸς τοῦτον δὲ τὸν σκοπὸν καλλιεργοῦσι τὸ Ἰάσμινον κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον—Κλαδεύουσιν αὐτὸ μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, στηρίζουσι δὲ ἕκαστον τῶν μακρῶν καὶ νέων βλαστῶν του ἐπὶ καλάμου ἰδίου περὶ τὰ τρία μέτρα μήκους ἔχοντος καὶ τὴν κορυφὴν τοῦ βλαστοῦ ἀπλώνομεν ἐπὶ ξυλίνῳ πλέγματι ὡς κλῆμα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπὶ τοῦ καλάμου ἐστηριγμένου μέρους ἀραι-

ροῦσι τὰ φύλλα διὰ κοπτεροῦ μαχαιριδίου, ἀρχόμενοι βαθμηδὸν ἀπὸ τὰ κάτω καὶ βλίνοντες πρὸς τὰ ἄνω, ἐξαμβλώνουσι δὲ συγχρόνως καὶ τοὺς εἰς τὸν μασχάλην τῶν φύλλων τρυφεροὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ τοῦ νὰ βλαστήσωσιν. Ἀφοῦ τοιοῦτοτρόπως καθαρισθῆ ὁ νέος βλαστὴς ὁ προσδιορισθεὶς νὰ σχηματισθῆ εἰς καπνοσύριγγα, διὰ νὰ μὴ βλαστήσῃ ἐκ τῶν κόμβων του, καὶ διὰ νὰ μὴ πληρωθῆ τυχὸν ὁ φλοιὸς του μέχρις ὅτου λάβῃ τὴν κατάλληλον διάμετρον, περιδύεται διὰ λωρίδων πυκνοῦ μαλλίνου ὑφάσματος ἐλικοειδῶς ἐνῶ βαθμηδὸν αὐξάνει, ἀνελλίσσονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν αἱ λωρίδες, καὶ πάλιν τιλλίσονται, μέχρις ὅτου οἱ καυλοὶ οὗτοι ἀποκτῆσωσι διάμετρον δύο ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, μετ' ὃ κόπτονται καὶ ξηραίνονται μεθοδικῶς διὰ νὰ μὴ καμπυλώνωσι, διατρυπῶνται δὲ μετὰ τοῦτο παρ' ἐπιτηδεῖου τεχνίτου καὶ πωλοῦνται εἰς τὴν ἀγοράν. Ἰπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν μία τοιαύτη Ἰάσμινος καπνοσύριγγὴ ἐπωλεῖτο ἀντὶ 150 δραχμῶν, σήμερον ὅμως ἀγοράζεται μόνον δι' ἐνὸς ταλλήρου, ὥστε οἱ ἄλλοτε πλουτίσαντες ἐκ τῆς καλλιέργειας τῶν Ἰασμίνων εἰς Βαδενὰ, σήμερον ἐλάχιστα ἀπολαμβάνουσι.

2 Ἰάσμινον τὸ μεγανόθες. (*Jasminum grandiflorum* κοιν. χιωτικόν). Τὸ ὠραῖον τοῦτο εἶδος πατρίδα ἔχει τὸ Μαλακάρ, εἶναι δὲ ὀλιγώτερον κληματώδες τοῦ προλαβόντος, ἀειθαλῆς, ἔχον φύλλα σύνθετα ἐξ ἐπτὰ φυλλαρίων προμήκων καὶ ἀμβλῶν· ἀνθῆ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, καὶ ἀνθῆ διηλεκτῶς ἐὰν εἶναι ἐκτεθειμένον πρὸς μεσημβρίαν καὶ προφυλαγμένον ὑπὸ τοῖχου πρὸς βορρᾶν. Τὰ ἄνθη του εἶναι τρεῖς μεγαλείτερα καὶ εὐωδέστερα τῶν τοῦ κοινοῦ Ἰασμίνου, ῥοδόχροα μὲν ἔξωθεν, λευκώτατα δὲ ἔσωθεν. Ἰπῆρχει, τοῦτο τοῦ εἶδους διαφορά τις φέρουσα ἄνθη ἡμιδιπλα. ἀλλὰ δὲν ἀνοίγουσι καλῶς καὶ κανονικῶς. Τὸ μεγανόθες Ἰάσμινον εὐδοκίμει εἰς κοινὴν ἐλαφρὰν γῆν, πολλαπλασιάζεται δὲ ἐμβολιάζομενον σχιστῶς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ εἶδους, καὶ διὰ καταβολῶδων ἢ καὶ διὰ κλαδίων.

3 Ἰάσμινον τὸ Μαυριτιανόν (*Jasminum Mauritianum*). Πατρίδα ἔχει τοῦτο τὸ εἶδος τὴν Μαυριτιανὴν νῆσον ὅπου αὐτοφυῆς εἶναι κοινότατον. Εἶναι δὲ φυτὸν κληματώδες, ἔχον φύλλα σύνθετα ἐκ τριῶν φυλλαρίων ὠσειδῶν, ἀκιδολήκτων καὶ χνοιδῶν· ἄνθη εἰς ἀνθήλας μασχαλικὰς καὶ ἐπακρίους στεφάνας μετὰ σωλήνος μακροτάτου καὶ ἐπτὰ ἢ ὀκτῶ λοβῶν, ὠσειδῶν, προμήκων. Καλλιεργείται ὡς τὸ προλαβόν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προφυλάττηται τὸν χειμῶνα εἰς ὑελοσκεπῆς φυτοκομείον.

4 Ἰάσμινον τὸ ἄζοφικόν (*Jasminum Azofficum*). Καὶ τὸ ὠραῖον τοῦτο εἶδος πατρίδα ἔχον τὰς νήσους Ἀζόφους εἶναι κληματώδες.

Ἐχει δὲ φύλλα ἀειθαλῆ, ἀντίθετα, συγκείμενα ἐκ τριῶν φυλλαρίων καριτοειδῶν, λείων καὶ στιλπνῶν· ἀνθῆ κατὰ μῆνα Αὐγούστου, παράγον ἄνθη εὐωδέστατα. Καλλιεργείται δὲ καὶ πολλαπλασιάζεται ὡς τὸ μεγανόθες Ἰάσμινον καὶ εὐδοκίμει μεγάλως ἐν Ἑλλάδι. Ἰπῆρχει καὶ τούτου διαφορά τις ποικιλοφύλος.

B'. Ἰάσμινά λευκανθῆ μετὰ φύλλων ἀπλῶν.

Εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην ὑπάγονται τὰ εὐγενέστερα καὶ εὐωδέστερα τῶν Ἰασμίνων, ἐν οἷς διαπρέπουσιν.

5 Ἰάσμινον τὸ Ἀραβικόν, ἢ Ἰάσμινον Σαμβάκ (*Nictanthes Sambac* *Mogorium Sambac*, *Jasminum Sambac* κοινῶς φούλι, ἐν Ζακύνθῳ μπουγαρίν). Θάμνος ὑποκληματοειδῆς, ἀειθαλῆς, πατρίδα κυρίως ἔχων τὰ παράλια δάση τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἐξ ὧν μετέβη εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Εὐρώπην διὰ τὸ ἐξάισιον καὶ γλυκὺ ἄρωμα τῶν ἀνθῶν του. Ἐχει τὰ κλαδία χνοιδῆ, τὰ φύλλα ἀπλά, βραχυμίσηχα, ὠσειδῆ, ὑποκαρδιοειδῆ, ὑπόψιλα, ἐνίοτε ὀξέα. Φέρει δὲ καθ' ὅλον τὸ θέρος ἄνθη ἐπάκρια κατὰ βότρους ὀλιγανθῆς διακείμενα, ὧν δὲ μὲν κάλυξ ἔχει περὶ τοὺς ὀκτῶ ὀβελοειδῆς λοβούς, ἢ δὲ στεφάνη εἶναι λευκὴ, ὀκτάλοβος, εὐωδεστάτη, ἰδίως περὶ τὴν ἐσπέραν. Καλλιεργείται εἰς γῆν ἐλαφρὰν καὶ ἀπαιτεῖ λίπασμα πολὺ χωνευμένον καὶ ποτίσματα συχνά. Ἐμβολιάζονται συνήθως ἐπὶ τοῦ κοινοῦ Ἰασμίνου, ἀλλὰ πολλαπλασιάζεται καὶ διὰ καταβολῶδων καὶ κλαδίων ἐν ὑελοσκεπέσι καὶ σκιεροῖς φυτοκομίαις. Διὰ νὰ κάμῃ ἄνθη μεγαλείτερα καὶ βλαστοὺς ῥωμαλέους καὶ ὑγιεῖς, ἀνάγκη πᾶσα νὰ κλαδεύηται κατ' ἔτος ἐν μηνὶ Μαρτίῳ ἀναλόγως τῆς εὐεξίας καὶ ἡλικίας του. Ζῆ εἰς Εὐρώπην ἐν ὑπαίθρῳ δύο μόνον μῆνας τοῦ ἔτους, τοὺς θερμότερους· παρ' ἡμῖν δὲ καὶ τὸν χειμῶνα, ἐὰν εἶναι φυτευμένον εἰς τὴν βᾶσιν τοῖχου ἀπέναντι τῆς μεσημβρίας καὶ καλύπτηται διὰ ψιφίων κατὰ τὰς ψυχρὰς ἡμέρας καὶ νύκτας. Εἰς τὴν Κρήτην, τὰς Ἰονίους, καὶ τὰς Κυκλάδας, τὸ εἶδος τοῦτο μεγάλως προκόπτει, διότι ὡς εἴπομεν, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς Ἰνδίας διακίτται εἰς τὰ παράλια δάση. Τοῦ φυτοῦ τούτου τὰς ῥίζας συχνάκις προσβάλλουσιν οἱ σκώληκες. Τὰ φύλλα αὐτοῦ τότε κιτρινίζουσιν, αἱ κορυφαὶ τῶν κλαδίων του ξηραίνονται, καὶ τὰ ἄνθη του γίνονται μικρὰ, ἀτελῆ καὶ καταπίπτουσι. Τὸ μόνον φάρμακον εἶναι ἡ μεταφύτευσις αὐτοῦ εἰς νέαν, καθαρὰν καὶ ἐλαφρὰν γῆν, μόλις ἔλθῃ ὁ χειμῶν, τὸ καλὸν κλάδευμα καὶ ἡ ἐν τῷ οἴκῳ προφύλαξις αὐτοῦ πλησίον θυρίδος καλῶς φωτισμένης, εὐαέρου τινὸς καὶ θερμοῦ δωματίου. Διὰ νὰ προφυλάττηται δὲ τοῦ λοιποῦ ὑπὸ σκώληκος καλὸν εἶναι νὰ φυτεύωνται διαδοχικῶς

πέριξ τοῦ καυλοῦ του δύο μικρά κρόμμυα ἐκ τῶν κοινῶν, τῶν ὁποίων τὴν ὄσμην ἀπορροῦσιν οἱ βλάπτοντες τὰς ρίζας του σκόληκες. Τὸ φάρμακον τοῦτο ἐδοκιμάσθη καὶ εὗρεθῆ λίαν ὠφέλιμον. Ὑπάρχουσι δύο διαφοραὶ τοῦτου τοῦ εἶδους μὲ ἀνθη διπλᾶ ἐξ ὧν ἡ μὲν ἔχει ὡσεὶ δύο στεφάνους τὴν μίαν ἐντὸς τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἀπεχούσας, ἡ δὲ ἔχει πυκνότερα καὶ περισσότερα πέταλα.

6. Ἰάσμινον τῆς Γόας, Ἰάσμινον τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Τοσκάνης (*Jasminum Goa, Moggerium Goaense* φούλι διπλοῦν τῆς Τοσκάνης).

Τὸ εἶδος τοῦτο εὐκόλως διακρίνεται ἐκ τῶν φύλλων του, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἀντίθετα, ἀλλὰ σπονδυλωτὰ ἀνά τρία. Τὰ ἀνθη τοῦ εἶδους τοῦτου ἐξηυγενίσθησαν διὰ τῆς καλλιέργειας ἐπιτοσοῦτον ἐν Τοσκάνῃ, ὥστε ἀριθμοῦνται ἐν αὐτοῖς ὑπὲρ τὰ 60 πέταλα, διὸ καὶ ἕκαστον τούτων ἁμοιάζει μᾶλλον μὲ λευκὸν ἄνθος μικροῦ καρυοφύλλου ἢ μὲ ἄνθος Ἰασμίνου, καὶ διαρκεῖ πολὺ ἐπὶ τοῦ φυτοῦ. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀφιερώθη εἰς τὸν φίλον τῶν ἀνθῶν τὸν τελευταῖον δοῦκα τῆς Τοσκάνης. Καλλιερῆται δὲ καὶ πολλαπλασιάζεται ὅπως καὶ τὸ προηγούμενον εἶδος τὸ Ἀραβικὸν Ἰάσμινον.

7. Ἰάσμινον τὸ χνοῶδες ἢ κατ' ἄλλους Ἰάσμινον τὸ πολυανθὲς καὶ Ἰάσμινον τὸ λάσιον (*Jasminum pubesius, Jasminum multiflorum, Jasminum hirsutum*). Εἶδος θαμνώδους τῆς Κίνας, ἔχον φύλλα ἀπλᾶ, ἀντίθετα, κάτωθεν τριχωτὰ καὶ τοὺς νέους βλαστὸς χνοῶδεις. Ἀνθεὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον, φέρει κατὰ μικρὰς δέσμας ἀνθη μαχαλικὰ καὶ ἐπάκρια, ἔχοντα στεφάνην ἐπτάλοβον, λευκὴν, εὐωδιστάτην. Ἀπαιτεῖ γῆν ἑλαφρὰν καὶ ἀντέχει περισσότερον τῶν δύο προλαβόντων εἰδῶν εἰς τὸ ψῦχος.

8. Ἰάσμινον τὸ γλαυκὸν (*Jasminum glaucum*). Πατρίδα τὸ εἶδος τοῦτο ἔχει τὸ Ἀκρωτήριον τῆς καλῆς Ἑλπίδος. Τὰ φύλλα του εἶναι γλαυκὰ, τὰ ἀνθη του κατὰ μῆνα Αὐγούστου ἀναπτυσσόμενα, μέγανθον, δύνανται δὲ νὰ καλλιεργηθῆ ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Γ'. Ἰάσμινα κιστριανθῆ, ἔχοντα τὰ φύλλα κατ' ἐναλλαγὴν ἐκ τριῶν φυλλαρίων συγκείμενα ἢ πτεροσχιδῆ.

Τὰ γνωστότατα κηπαῖα κιστριανθῆ Ἰάσμινα εἶναι φυτὰ θαμνώδη, ἀντέχοντα εἰς τὸ ψῦχος μέχρι δώδεκα βαθμῶν, δύο ἐξ αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν εἰς τὴν Κίναν καὶ δύο εἰς τὰς Ἰνδίας.

8. Ἰάσμινον τὸ θαμνώδες (*Jasminum fruticans*). Θάμνος τῆς νοτίου Εὐρώπης καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἔχον ὕψος ἑνὸς ἢ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως

μέτρου, ἀειθαλῆς μὲ φύλλα μικρὰ τοῦ μὲν ἀπλᾶ ποῦ δὲ ἐκ τριῶν φυλλαρίων συγκείμενα, σπαθιδοειδῆ· ἀνθεὶ ἀπὸ Μαΐου μέχρι Σεπτεμβρίου μηνός, ἀνθη μικρὰ, κίτρινα, πολυπληθῆ, τὰ ὁποῖα διαδέχονται ῥάγες μελαναί. Εἶναι φυτὸν ἀντέχον εἰς πᾶσαν κακουχίαν.

10. Ἰάσμινον τὸ ταπεινὸν (*Jasminum humile*) Συγγενὲς τοῦ προλαβόντος εἶδους ἀλλὰ πολὺ μικρότερον αὐτοῦ, διακρίνεται ἐκ τῶν φύλλων του, τὰ ἴποια ἔχουσιν ἀνά τρία ἢ πέντε φυλλάρια ὠσειδῆ καὶ ὀξέα. Ἀνθεὶ δὲ τὸ εἶδος τοῦτο κατ' Ἰούνιον καὶ Σεπτέμβριον ἀνθη ἄοσμα καὶ ὠχρὰ· ἂν καὶ ἔχει πατρίδα τὴν Ἰταλίαν, εἶναι μᾶλλον εὐαίσθητον εἰς τὸ ψῦχος τοῦ προλαβόντος εἶδους προχωροῦντος μέχρι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

11. Ἰάσμινον τὸ γυμνανθὲς (*Jasminum nudiflorum*). Θάμνος λεπτόκλαδος τῆς Κίνας μὲ κλάδους γωνιώδεις, φέροντας φύλλα μικρὰ ἐκ τριῶν φυλλαρίων ὠσειδῶν συγκείμενα, τὰ ὁποῖα σχετικῶς πρὸς τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος, εἶναι ἔμμονα ἢ καταπίπτοντα ὠραῖον θέαμα παριστᾷ τὸ εἶδος τοῦτο κατὰ τὸ πέρασ τοῦ χειμῶνος, ὅτε κρύπτεται ὑπ' ἀνθῶν κιστρινῶν καὶ μεγάλων. Πολλαπλασιάζεται δὲ εὐκόλως δια κλαδίων.

12. Ἰάσμινον τὸ κατάκυρτον (*Jasminum tonvolutum, κίτρινον γιασεμί*). Θάμνος ὑψόμενος μέχρι δύο καὶ τριῶν μέτρων, μὲ φύλλα σύνθετα ἐκ πέντε μέχρις ἐπτὰ φυλλαρίων, ὧν τὰ πέρατα κυρτοῦνται πρὸς τὰ κάτω, φέρει ἀνθη εὐώδη. Τὸ ὠραῖον τοῦτο εἶδος πολλαπλασιάζεται διὰ κλαδίων, καταβολᾶδων καὶ ἐμβολίων. Τέρπεται εἰς ἑλαφρὰν καὶ κοινὴν κηπαῖαν γῆν καὶ ἀνθεὶ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν χειμῶνα.

13. Ἰάσμινον τὸ εὐωδέστατον (*Jasmenum odoratissimum*). Καὶ τὸ εἶδος τοῦτο ἐκ τῶν Ἰνδιῶν καταγόμενον, διακρίνεται ἀπὸ τῶν φύλλων του, ἐξ ὧν τὰ μὲν εἶναι ἀπλᾶ, τὰ δὲ σύγκεινται ἐκ τριῶν φυλλαρίων ἀμβλέων, ὑπομήκων, τὰ δὲ εἶναι σύνθετα ἐκ πέντε ἢ ἐπτὰ φυλλαρίων. Τὰ ἀνθη του ἔχουσι τὴν ὄσμην τοῦ Ναρκίσσου. Πολλαπλασιάζεται δὲ ἐκ παραφυάδων καὶ καταβολᾶδων καὶ σπερμάτων, τὰ ὁποῖα σπείρονται μὲν κατὰ τὸ ἔαρ, ἀνθοῦσι δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Τοιαῦτα μὲν εἶναι τὰ συνηθέστερα εἶδη τῶν Ἰασμίνων, τὰ ἀπαντώμενα εἰς τοὺς κήπους τῆς Εὐρώπης· ἐκτὸς τῶν εἰδῶν τὰ ὁποῖα ἔχουσι φύλλα ἀκέραια καὶ ἰδίως τοῦ Ἀραβικοῦ καὶ τοῦ τῆς Γόας, τοῦ ἐπιλεγομένου μεγάλου δουκὸς τῆς Τοσκάνης, τὰ λοιπὰ δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν ὑπαίθρῳ.

ΨΕΥΤΡΑ ΕΛΠΙΔΑ

Δυὸ ἀηδόνια χρυσοπτέρουγα
ἀπ' θειόκτιστο παλάτι,
μὲ τοῦ Ζεφύρου τῆ δροσιά,
μ' ἐλπίδας πλάνου μάτι,
'στὸν κόσμον κάτου 'πέταξαν.

Κ' ἐκρύφτηκαν εἰς ἀνθωνιά
ἀμάραντη παρθένα.
κ' ἐξοῦσαν μ' ἀνθη καὶ εὐωδία,
κ' αὐξάναν ζηλευμένα,
μεσ' στοὺς ἀνθοὺς ποῦ 'γύριζαν.

Τρελλὰ πετοῦσαν 'δῶ κι' ἐκεῖ,
σὲ κάθε νεῖδ' λουλούδι,
κ' ἐχειριτοῦσαν τὴν αὐγὴ,
μὲ χαρωπὸ τραγοῦδι,
'στῆς ῥάγες σὰν τὴν ἔβλεπαν.

Δὲν 'γνώριζαν τὰ δύστυχα,
τὸ φόβο, τὴν ἀπάτη,
οὐδ' εἴξευραν τί θὲ νὰ πῆ,
τοῦ φθόνου κακὸ μάτι,
κ' ὄλο χαρὰ ἐσχόρπιζαν.

Μιὰ 'μέρα ζεφυρόλουστη
σφικτὰ ἀγκαλιασμένα
μὲ τὴ γλυκεῖα των τῆ λαλιά,
ἐβγήκαν τὰ καυμένα,
νὰ ψάλλουνε τὴν ἀνοιξι.

Νὰ ποῦν τραγοῦδι 'στοὺς ἀνθοὺς
'στὸν πλάστη τῆς καρδιάς των.—
Νὰ δνειρευτοῦνε τὴ ζωή!!
Ξάφνου, τῆς ἀγαλλιάς των,
τοὺς κόβεται τὸ λάλημα.

Γοργὸ Γεράκι αἰμόδιφο
ἐδιάβαινε τῆς ῥάγες,
κ' ἐξέπεσε 'στὴν ἀνθωνιά.
Εἶχε καιρὸ σὲ μάχαις,
νὰ πέρη τὸ κατάρατο!.

Εἶχε καιρὸ τ' ἀχόρταγο
σὲ κάμπο ἀνθολόη,
θρήνου καὶ δώση ἀντιλαλιά
ν' ἀνάψη μοιρολόη,
ὅπου καρδιὰ ἐξένοιαχτη.

Καὶ σὰν ἀκούη τ' ἄμοιρα
νὰ φτερουγᾶν κοντὰ του,
ρίχνει αἰμοχαρῆ κραυγὴ
μὲ βία πετάει θανάτου·
τ' ἀρπάζει εἰς τὰ 'νύχια του.

Βουβὸ τὸ ἀντιλάλημα,
μὲ πόνον κάτου πέφτει
'στὴ δύσμοιρη τὴν ἀνθωνιά.
'Ὡ πιάστε τον τὸν κλέφτη...
Λυπητέρὸ τὸ μήνυμα!!

'Αχ! ἔτσι πόσαις σὰν αὐτὰ
δὲν 'χάθησαν ἐλπίδες,
'στοῦ κόσμου τὴν ἀναλγησιὰ!
Πόσαις χρυσαῖς ἀχτίδες,
'ἔτσι σκληρὰ δὲ σβύστηκαν!

'Αχ πόσαις, πλάνες, μάγισσαις,
καρδιαῖς ἀγαπημέναις,
εἰς τὴ λοχμιὰ τοῦ Γερακιοῦ,
ἀνύποπταις παρθέναις,
δὲν 'βρῆκαν τέτοιο θάνατο!

'Αχ πόσαις, ὡς ἀντίκρισαν,
τὸ γέλασμα τοῦ βίου,
εἰς τὴ ζωὴ τρεμουλιαστὰ,
βαρεῖα τοῦ Μυστηρίου
τὴν παγωνιά δὲν ἐννοίωσαν!

'Ἐτσ' εἶν' ὁ κόσμος, πέλαγ',
γέλιοιο, ἀπάτη, δάκρυ,
ἔχτρα, ἀπάτη, ἀπονιά,
ζήλια, ἐλπίδ' ἀτέλειωτη!

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ

Όλοι γυρνοῦν ἀπὸ βραδίου ὁ Γιῶργος τὴν αὐγοῦλα
γυρνάει καὶ πάει 'στὸ σπίτι του 'στὸ δόλιο του κονάκι.

Τὸν τρώει ἢ κακονυχτιά, τὸ διάβα, ἢ πεζούλι,
τὸν τρώει καὶ τῆς καρδούλας του, τ' ἀντρειωμένο χάκι.

Δὲν θέλει ποῦ τὸν πόνο του ὁ δόλιος νὰ μιλήσῃ
Δὲν θέλει ποῦ νὰ τὸν εἰπῇ.

Τὸν θάπτει 'στὰ βαθόκαρδα, καὶ νὰ τὸν ξεστομίσῃ

Ποτέ δὲν θέλει, δὲν ποθεῖ.

Παρὰ σὰν πάρ' ὁ αὐγερινὸς ἀπὸ τῆς ράχες πέρα
κι' ἀρχίζει νὰ φεγγοβολάῃ,

τότε ὁ Γιῶργος τὸν λαλαεῖ

τὸν λέει μὲ τὴν φλογέρα... .

Ραίζουν δένδρα καὶ κλαριά, βρυσούλαις σταματοῦνε·
κάθε καρδιά τὸν πόνον της, 'στὸν πόνον του γνωρίζει.

Ρεμματαριαῖς καὶ λαγκαδιαῖς παντοῦ ἀντιλαλοῦνε,
καὶ κάθε ἀπονη καρδιά καταμεσῆς ραίζει.

Τί νάχῃ ὁ Γιῶργος ποῦ βαρεῖά τόσο πολὺ στενάζει
κι' ἀντιλαλεῖ ἢ λαγκαδιά;

Τί νάχῃ ποῦ τὸ δάκρυ του κάθε ματιά σπαράζει
καὶ σβύνει κάθε μιὰ λαλιά,

Μήπως κανένα μῆνυμα χαρόκαυτο θανάτου·
τοῦ πνίγει κάθε εὐτυχιά

τὸ νοῦ του πέρνει, κι' ἀτυχιά
τοῦ δίνει 'στὴν καρδιά του;

Μήπως 'κείνη π' ἀναψε τοῦ πόνου του τὴ λαύρα
καὶ τοῦ 'κλεψε ἀλύπητα τὴν παιδικὴ ψυχὴ του,

Ζητάει τοῦ Γιῶργου τὴν καρδιά νὰ τὴν ἐντύσῃ μαῦρα
κι' αὐτὸς τὸ μαυροβόλημα τὸ πνίγει 'στὴ φωνὴ του;

Οχι!—Κανένα ἀπ' αὐτὰ τὸ Γιῶργο δὲν θολώνει,
ἐκείνη ποῦ τὸν ἀγαπάει

Κάθε πρωὶ 'στὴν πόρτα της τὸν Γιῶργο καμαρώνει,
καὶ χαρωπὴ τὸν χερατάει,

'Αλλ' ἓνα εἶν' ποῦ τὸν πονάνει, καὶ αὐτὸ εἶν' ποῦ τὸν σκοτώνει.

Γιατί, νὰ μὴ 'μπορῇ νὰ ἰδῇ
ὡς βλέπ' ἡ μάνα τὸ παιδί,
αὐτὴν π' ἀποθεώνει !!!

